The copy filmed here has been reproduced thanks to the generosity of:

National Library of Canada

The images appearing here are the best quality possible considering the condition and legibility of the original copy and in keeping with the filming contract specifications.

Original copies in printed paper covers are filmed beginning with the front cover and ending on the last page with a printed or illustrated impression, or the back cover when appropriate. All other original copies are filmed beginning on the first page with a printed or illustrated impression, and ending on the last page with a printed or illustrated impression.

The last recorded frame on each microfiche shall contain the symbol → (meaning "CONTINUED"), or the symbol ▽ (meaning "END"), whichever applies.

Maps, plates, charts, etc., may be filmed at different reduction ratios. Those too large to be entirely included in one exposure are filmed beginning in the upper left hand corner, left to right and top to bottom, as many frames as required. The following diagrams illustrate the method:

L'exemplaire filmé fut reproduit grâce à la générosité de:

Bibliothèque nationale du Canada

Les images suivantes ont été reproduites avec le plus grand soin, compte tenu de la condition et de la netteté de l'exemplaire filmé, et en conformité avec les conditions du contrat de filmage.

Les exemplaires originaux dont la couverture en papier est imprimée sont filmés en commençant par le premier plat et en terminant soit par la dernière page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration, soit par le second plat, selon le cas. Tous les autres exemplaires originaux sont filmés en commençant par la première page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration et en terminant par la dernière page qui comporte une telle empreinte.

Un des symboles suivants apparaîtra sur la dernière image de chaque microfiche, selon le cas: le symbole → signifie "A SUIVRE", le symbole ▽ signifie "FIN".

Les cartes, planches, tableaux, etc., peuvent être filmés à des taux de réduction différents. Lorsque le document est trop grand pour être reproduit en un seul cliché, il est filmé à partir de l'angle supérieur gauche, de gauche à droite, et de haut en bas, en prenant le nombre d'images nécessaire. Les diagrammes suivants illustrent la méthode.

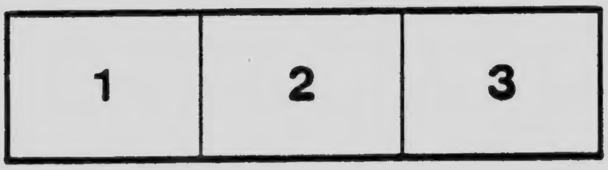

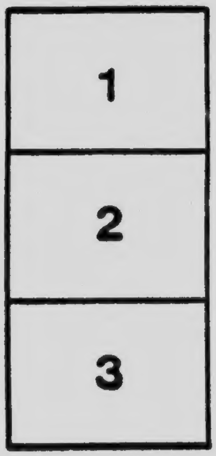

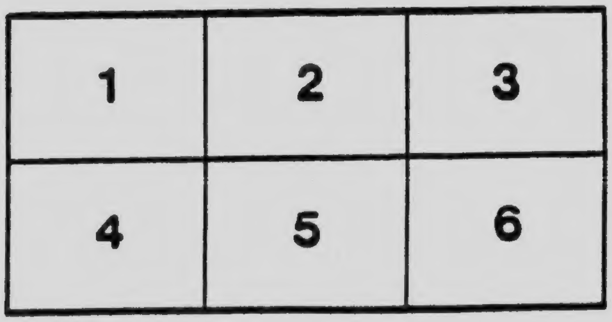

דרך השלום

הספר השמיני מהספר „המדריך"

—מאת—

מרדכי דיקמאן

רב ושו"ב בטאראנטא, קאנאדא.

שנת עת"ר לפ"ק.

דרך השלום

האזינו השמים ואדברה, ותשמע הארץ אמרי פי.

כי בני האדם לא ישמעו לי, הגדולים מרוב גאותם והקטנים ממעט ידיעתם.

יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי.

מה טל ומטר הם חיים לעולם, כן דברי הם חיים לעולם וכל כונתי בהם היא לטובת הנבראים.

כשעירים עלי דשא, וכרביבים על עשב.

השעירים יורדים בזעף עלי דשא הגדול והרביבים יורדים בנחת עלי עשב הרך, כן דברי הבוטים אל גדולי העם לא לקנטר באו, ודברי הנוחים לקטני העם לא לחנוף באו כי אם לתת לכל איש תועלתו לפי הבנתו והכנתו.

כי שם ד' אקרא. הבו גודל לאלקינו.

ומת ממי שאמרו, יהיה רב או צעיר, נלעג לשון או סופר מהיר.

האלה דבר משה איש האלקים כהקדמה להשירה הבאה אחריה, יען כי לא באה אליו פקודה מאת ד' להגידה, כעל כל מצות התורה, ומשה מפי עצמו אמרה, וגם כי היא כוללת ישראל ועמים יחד, והוא בענותנותו הגדולה לא מצא עוז בנפשו לדרוש מפי עצמו לפני רבבות אלפי איש המשונים בדיעותיהם ומחולפים במדותיהם.

ביניהם נמצאו מלכים ומושלי עמים רבים, עמהם חכמים יקרים, בכל חכמה ומדע מפוארים, סביבותם גבורים לבושי שריונים, ברמחים וכידונים. הנותנים חתיתם על צאן מרעיתם, ההם ישמעו לדברי אבי זנוח ההולך שחוח? ההם יכבדו את העומד בפרץ אם איננו מושל ארץ? הלא בעיניהם יבזוהו וברגליהם ירמסוהו, ישימו לאל אמרתו ולא ישמעו לעצתו.

ביניהם נמצאו רשעים קבורים, זדים ארורים, פוחזים ורקים, ארומים ועמלקים, אשר התערבו עם שונים ונעשו להם ראשי בריונים, ואחריהם נמשכים פתאים המונים, כתות כסילים ואוילים, ערלים ומהולים, שלא לירא מד' ומלך, ואת העשירים להעביד בשלח, בכל דבר חכמה אין להם ידיעה בתחילה, ובחמדת כל סגולה לא יבונו גם מלה, ובאפס מזימה יחפצו לעקור כל תבונה ולבזות כל אמונה. ההם ישמעו חכמה מפי החכם חרשים ונבון לחשים? ההם ישמעו חכמה ומוסר להבדיל בין היתר לאיסור? הלא עוד יגדילו רעתם, כי אין אלקים כל מזימתם.

ביניהם נמצאו סוחרים מדינים, רוכבי הרכוש והאחאשטרנים מבוהלים וטרודים בשוקים וירידים, לפשט על החלל ולשלול שלל, ובבתי מרזח יכונו

קשת דרוכה אל ארץ ברוכה, ולא יוכל איש להתגאות בה נגד רעיהו לאמר אני גדול ממך בגאות התושב העשיר על הגר העני, במקום שאין גאוה ושנאה האמת והשלום קרובים לבוא.

ה. העם האמעריקאני מושלי הארץ הלא בני אנגליה הם שלפי דעתי הם עתה מבחר העמים ופאר כל הגוים, להם שכל זך ובינה חזקה לכל חכמה ולכל תבונה, להם מדות טובות וישרות יותר מלכל העמים הנאורים שבעולם, הם אוהבים את החכמה, הם אהבים את האמת ומכבדים את הנאמנים, הם דורשים בשלום כל אדם, הם מלאים חסד ורחמים, צדק ומשפט, ולכן הם ברוכים מ"ד יותר מכל העמים ונתקיים עליהם הברכה „ומשלת בגוים רבים ובך לא ימשלו והלוית גוים רבים ואתה לא תלוה". ומהראוי לכם אתם בבוכי ד' בני אל חי, בני האבות הקדושים מקבלי הדת הקדוש שהיא אור העמים שתהיו אתם מתנוצצים ביניהם בטוב דיעותיכם וביושר מדותיכם כאבני נזר בין גרגרי זהב, וכתפוחי זהב במשכיות כסף, שיוכלו להתפאר בכם נגד עם רוסיה לאמר: ראו בני אשר גדלתי, ראו ילדי אשר מאסתם, כמה נאים מעשיהם של אומה זו אם לא ישמעו קול נוגש. כמה ראוים הם לכבוד אם שמכבדים אותם, ומהראוי היה לכם שתהיו בכם תורה וחכמה צמודית, אמונה ודעת אחודות. אבל לדאבון לבנו נהיה ההיפך מזה. שמה ושערורה בעיר, נערים הם שריהם ותעלולים מושליהם, בתי טיאטראות בתי כנסיותיהם, לחקים עם המלחקות מוריהם, ראמאנים ברוים תורתיהם, עה באב זמן שמח. הם, ויום הכיפורים זמן פיקניקיהם, והיינו חרפה לשכינינו, לעג וקלס לסביבותינו, ויצא לה שם בגוים כי היא טמאת השם רבת המהומה. עד שכומרי העמים דואגים בשביל בנינו שיש ללמדם דת ואמונה כי הם כפראים שובבים פן ישחיתו את כל יושבי הארץ ברוע מנהגיהם, ראו כי רעה נגד פניהם, ובצדק נוכל לקונן עליה: איכה ישבה בדד העיר רבתי עם וכו' וכו'.

ו. זאת ידעתם ברור שרוב בני ישראל יושבי העיר הם שלימים עם ד' ועם תורתו, והזקים באמונתו ודתו ויש ביניהם חכמים מופלגים וחסידים תמימים וישרים, ועשירים הגונים עושי צדקה וחסד יותר מבכל ערי ישראל, ובלי ספק חשבו מחשבות איך ובמה יוכלו לרפאות את שבר עמם ולא מצאו תעלה, וקצרה ידם להושיע את חולי עמם. וא"כ הריני דומה בספרי זה לפניכם כעני העומד לפני פתח המלך ואומר: אנא הכנוסיני לבן המלך החולה אשר כל הרופאים כבר נתייאשו לרפאותו ואני ארפאנו בנקל ובקרוב בעזר אלוה ברפואה זו שבידי, בחנוני נא נסוני אך הפעם ותראו לשמחת לבכם כי עוד יהיה בן מלכנו האהוב לנו בריא אולם מתהלך בינינו הלא מה תפסידו שבלי ספק לא ידחוהו מלפניהם אחר שכל הרופאים אבדו תקותם והמחלה הולכת ומתגברת על בן המלך, ובלי ספק ינסו את רפאתו ואחר כל הטענות האלה מה אני שואל מכם כי אם שתקח כל כנסיה וכל חברה ועדה ספר אחד אשר בדעתי להוציאו כרך כרך לבדו, בבל חורש ספר אחר, למען שלא אהיה עליכם למשא לעיין בו בעת הפנאי מעט מעט במשך החודש הזה לפחות ולהוסיף לסתור ולבנות בדברי, וכל אחד מכם ישלח לי את דעתו ואדפסנה בשמו בכרך השני, וע"י קיבוץ חכמים יושלם הספר ראוי ותעזורני

מטבח על משתה שמנים ויינות ומנגנים. ההם ישמעו דרשה מפי מורשה? ויעיינו בסברה ישרה, בחכמה ברה? הלא אין עיניהם אלא לבצעם. עד כי יבא קצם. וכל חפצם היא למלאות תאותם, שהיא לרעתם, ועל מחבר ספר הנותן אמרי שפר, יביטו כבעל עורף סרות, משוגע איש הרוח. ולכן הסב מהם את פניו לדבר לשמים וארץ, ובני האדם. השומע ישמע והחדל יחדל.

אבל איש כמוני אשר למעלת הענוה מעודי לא הגעתי, וקול ד' קורא אלי מעודי לא שמעתי אם מצאתי מעט מן החכמה אשר יש בה תועלת רב להמין האנושי בכלל ולעם ישראל בפרט, ואשר היא נעלמה מן רוב אנשי העולם, החכם כנולם, כי היא עושה שלום בין רוב המחלוקת ומתרת כל הספיקות. דומה בעיני באלו שמעתי בפירוש את קול ד' מדבר אלי לאמר: אתה בן אדם, לך הודע לעם את דרך האמונה והדעת. כי בנים סכלים המה אותי לא ידעו, אברה האמונה מלבם ונכרתה מפיהם. לך הודע לעם את דרך האמת והשלום, כי ארחות עקלקלות בדאו ואת דרך השלום לא ידעו, גנוב נאוף ורצוח מלאו הארץ וכולם פרצו פרץ, דמעת העשוקים רבה ואין להם מנחם, צעקת הענים גדולה ואין להם מרחם. אולי יתנו אל לבביהם ויישירו מעשיהם ויטיבו דרכיהם, ולא תאמר בער אנכי מאיש ולא בינת אדם לי, כי אנכי אהיה עם פיך והוריתיך את אשר תדבר.

ולכן לא אדבר לשמים וארץ ולא אתנצל נגד בני האדם, אבל אני קורא ישר שמעו זאת כל העמים, האזינו כל יושבי תבל, כי פי ידבר חכמות והגות לבי תבונות, כולם נכוחים למבין וישרים למצאי דעת, פה תמצאו את דרך השלום בין התם והחוטא, ובין המאמין והפוקר, בין המלך והעם ובין השפל והרם, בין המושלים והמורדים ובין העולים והיורדים, בין המנצחים והנכנעים ובין החזקים והנדכאים, בין הנותן והמקבל ובין העוזר והמחבל, בין הפשטנים [illegible]שנים ובין המאמנים והנרגנים באופן שיהיה תועלת להכלל מכל פרט, וכל [illegible] תהיה צודקת ומפויסת בשלום.

ואתם אחי בני עמי אשר בנויורק ובנותיה עליכם חל החיוב לעזור בהוצאות הספר לאור ובהעתקתו ללשונות החיות המתהלכות בארץ, כי [illegible]עדן אין מהספר שום תועלת לבני ישראל, מן הטעמים אשר אבאר.

א. כי נויורק היא העיר הגדולה והמרובה באוכלסי ישראל יותר מכל ערי העולם, ומימות ירושלים הבנויה לא היתה עיר ויזם בישראל כהעיר הזאת ובצדק נוכל לקראתה ירושלים שבגולה, וכתוב כי מציון תצא תורה ודבר ד' מירושלים.

ב. מעלה יתרה נודעת לה, כי היא מקובצת מכל ערי ישראל שבכל ארצות פזוריהם, ואין עדה מישראל שבכל העולם שלא יהיה לה חלק מאנשיה בנויורק, ובצדק נוכל לקראתה מרכז העולם ולבו של עם ישראל, והבריאות וחולשות כל אברי הגוף תלואים בהלב.

ג. כי היא משפעת עזר מאודי לכל תפוצות ישראל ואיננה מקבלת מאחד מהם, ומעלת המשפיע על המקבל רב הוא כמעלת הבעל על אשתו ומכבוד הבעל תתכבד גם האשה.

ד. כל בניה בוניה אשר שמו אותה לקריה עליזה והומיה, באו אליה בעירום וחוסר כל מחוסר לחם מלחץ אויב, כי מפני חרבות נדדו מפני

ב"ה

כעשר שנים ישב פתחיה ביער, מתבודד עם בנו יחידו ועוסק בחכמת הקבלה בבית אשר בנה לו השר ובכל משך שבתו שם לא ראה פני אדם, חוץ מפעם אחת בשנה מדי בוא השר וחכמיו לצוד ציד ביער ויסורו אל בית פתחיה, ויספרו זה לזה מחדשות אשר מצאו בשנה זו בשדה החכמה והיו נוחים .ה לזה בהליכות החכמות, כי מהוכות האחד שהיה להם עמו טרם נכנס להיער נוכחו לדעת שחכמת הקבלה היא חכמה עמוקה ואמיתה, אם כי נסתרה דרכה מהם וכל דיעות היהודי על פיה.

ויהי בשנת תרכ"ח, כאשר מלאו למלך אוסטריא ששים שנה למלכו (מה שהוא חזון לא נפרץ בין מלכי עולם) עשה משתה למלכי וחכמי העולם ולשריו ועבדיו שבכל מדינות מלכותו — ויבואו לכבודו מלכים ורוזניהם, נשיאי עמים ומחוקקיהם, ראשי הכתות וחכמיהם, כי אהוב המלך לכלם. וכאשר עברו ימי המשתה והקרואים רצו לנסוע איש איש לארצו, ויאמר המלך אליהם: אחי הנעימים, קשה עלי פרידתכם, כי מתי עוד נתראה פנים בשמחה כלנו יחד כמו עתה, אם מצאתי חן בעיניכם הואילו נא להתרועע אתי עוד ימים אחדים ויחדיו נסעה ונלכה לציד ציד בהיער הגדול אשר להשר... היושב ראשונה במלכות, למען נחלץ עצמותינו ונרגיעה מעט משאון קריה ועול ממשלה, ומשם נפרד בנשיקה ואהבה רבה איש איש לביתו לשלום.

ויאמרו לו: לעשות רצונך, מלך, ישר־חפצנו, כי הלא רק לכבודך באנו. ויסעו לארמון השר אשר עשה משתה לכבודם וילינו בלילה ההיא ולמחרתו יצאו היערה מזוינים בחנית וחצים וחרב חדה ושמורים מנושאי כליהם, התהלל חוגר כמפתח, כי מצהלת חרבו, גם הנמר נס ובורח, ויהיו אך שמחים.

לא עבר חצי היום והתקדרו השמים בעבים שחורים מטילי אמים, ותחשך השמש בצהרים, ורוח סער חזק התחולל בברקים ורעמים נוראים בברד כבד בכל ככר היער ותהי המחנה לחרדת אלקים, ויבואו במערות צחיחים ונקוקי הסלעים מפני פחד ד' והדר גאונו, כי אמרו לא הביא ד' את המלכים האלה הנה כי אם להמית אותם במדבר הזה שלא כדרך כל הארץ, לבד מהמלך הזקן והשר העומד לימינו אשר עמדו בקצה היער ובטרם החל הסער ראו ראשית להם לכנוס אל בית פתחיה העומד בסתר ההר להחסות בו מסער הקטף המוכן לבוא.

מה גדלה השתוממות המלך בבואו אל בית פתחיה ומצאהו יושב והוגה בספר וכל מעיניו בו ולא הרגש בביאת האורחים הנכבדים האלה עד שהקיצוהו בנשתם אליו. ויאמר המלך להשר: אכן, מלך היער הנהו היהודי הזה, האילנות וכל צבא היער מקבלים מלכותו עליהם בשלום ואינם מפריעים את מנוחתו, מה שלא זכיתי אנכי בכל משך שנות מלכותי להתענג על נועם

להעתיקו כראוי ללשונות העמים למען שיוכלו גם חכמי העמים הישרים לעיין בו כי בו אני מתרץ כל קשיות הכופרים על חכמי הש"ס ובו אני מסיר את שנאת העמים מעל עם ישראל ודתו, בו אני מתרץ שאלת הרחמני על שהיטתנו, והשבתנים מעל שבתנו יהכל בדרך האמת הברור לא בדרך חידוד בלבד. ואודיעכם שיש לי הסכמות על ספרי מרוב חכמי איטליא שכלו אמת וצדק אבל מהוצאות הדפוס לא אדפים רק אחדים מחכמי ישראל שבאמעריקא מהטובים והישרים שבהם.

חנוני, חנוני אתם רעי לשלוח לי מחיר הכרך הראשון למען שאוכל להדפים את הכרך השני, אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכון לבו לעיין בו בשום שכל והבן להרחיב בו הביאור ולהשלים מה שחסרתי ואנכי אהיה לכם כדולה דספא ואתם תשכחו מרגנותא תותה. ויען שידעתי אתכם לנתבעים ונותנים ולאוהבי החכמה והדעת אקצר בדברי ואברככם בשלום וכל טוב כעתירת אוהבכם הנאמן.

ה מ ח ב ר.

וכבוד ד׳ והדר גאונו מלא את כל חדרי לבינו. נודה לד׳ חסדו ונשיב אל בתינו.

מ ל ך א נ ג ל י ׳ : — החכמים אומרים שהחושך מחשיב את האור, והסכלות נותנת יתרון להחכמה, והרגעים המרים ממתיקים את החיים, והתמדת התענוגים מביאה נוגים, ולדעתי נתעכב פה ימים אחדים במנוחה עד שישיבו לנו כחותינו ואור פנינו האבודים מאתנו מרוב החרדה, למען לא נהיה לתמהון רואינו בשיבינו אל בתינו. ויסכימו כלם לדבריו.

מ ל ך א ו ס ט ר י א : — מלכים ישרים, חכמים יקרים, דעו לכם שרק למעני עשה ד׳ ככה לאסיף אתכם הנה על ימים אחדים באפס מעשה, למען שאוכל להוציא את מחשבתי הכמוסה בלבי זה שנים רבות מן הכח אל הפועל. לכן דעו נא וראו שלא למרות את רצון ההשגחה.

הן כלכם ידעתם אותי לאהב שלום מעודי, המלחמה זרה לרוחי והמריבה היא תועבת נפשי, ובכל שנות ממשלתי הקרבתי את הרחוקים והאחדתי את הנפרדים בעבותות של הממשלה בחק אחד ומשפט אחד לכלם בלי הבדל בין עם לעם ובלי פדות בין דת לדת. ודמיתי שרק טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי ואך שלום ואמת יהיו בימי, אבל שגיתי בשפטי, כי במדה שהאחדתי את העמים בה במדה נתרחקו זה מזה באיבה ושנאה, ריב ומשטימה. לאום מלאום יאמץ וכתות על כתות מתגברות. קול ענות אנכי שומע, קול ענות גבורה וקול ענות חלושה, ולא יתנו לי מנוחה כמעט רגע. גם בתי המחוקקים נהפכו לשדי מלחמות, ומקום המשפט למערת פריצים, העבדים מתפרצים בעד אדוניהם והנשים נגד בעליהן, הנבזים מבזים את נכבדיהם, הבריונים נעשו שלטונים, ויהמו יכמרו הזדונים, להפוך כסאות המלכים ושריהם. חקי ד׳ משלה ומחוקקיהם, ואין גבול לתהפוכות מחשבותיהם. נלאיתי נשוא עקשות דרכיהם. הגידו נא לי מה לעשות עוד לעמי ולא עשיתי. עשיתי להם חקי חופש כרצונם, שריהם, מחוקקיהם, שופטיהם ושוטריהם מהם העמדתי, ולרצונם. ומדוע לא נחה רוחם ולבם כים נרגש השקט לא יכולו, וכל יום יש להם תלונות חדשות. הלא גם לכם נחוץ השלום בארציכם, הבו נחפשה דרכינו ונחקורה למצוא את דרך השלום בין העמים ובין הכתות לטוב להם ולנו. אולי ד׳ אתנו ונמצא פה ביער את השלום הכללי מה שלא יכולנו למצאו בארמנות ממשלתינו.

מ ל ך ר ו ס י ׳ : — טובים דבריך מלך ישר וגם הם נחוצים לעשותם במוקדם האפשרי, כי כבר הגיעו רעות שנויי הכתות ופירודי העמים עד המלכים ונשיאיהם, כי מי מאתנו בטוח בחייו מחמת חיתי טרף המרובים בעולם וביותר בארצי, האורבים לדם נקיים וביותר לדם מלכים ונשיאים. וכבר נלאו כל חכמי לב למצוא דרך השמירה ממצידתם הפרוסה ברוב מרמה. עזה כמות שנאתם וקשה כשאול קנאתם, הלא כאן נמצאו מלכים וחכמים מכל המדינות והעמים ולא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות. לא רחוק הדבר שנגיע אל דרך השלום אם רק נבקשנו בכל לבינו. יגיד כל אחד מאתנו את חוות דעתו. במה ואיך להרים כל מכשול מן דרך השלום ומה שיש לתקן ולישר את הדרך הזה לטובת כלל העמים, ונעשנו לחק ולא יעבור בכל ארצות ממשלותינו לטוב לנו כל הימים.

כ ל ם : לדעתינו הדבר רחוק להשלים בין רחוקי הדעות כרחוק מזרח

השלום גם יום אחד כמוהו, העמים השונים אשר לי הפכפכים הם וזרים דרכיהם, כתות שונות מתחדשות לבקרים במנהגים ודעות חדשות מקרוב באו ולא שערום אבותינו למרות רוחי ולהפריע את מנוחתי. האם לא טובים מהם חיתו יער? מה מעשה האיש הזה פה ומה הביאהו הלום, פנה בשאלה אל השר. ויספר לו השר את הוכוח שהיה להיהודי הזה עם חכמיו ויוכל להם בסברות נכוחות לכן משך עליו חסד לבנות לו בית ביער, למען יוכל להתבודד בהגיון תורה בשארית ימי חלדו כרצונו ובקשתו ממנו.

ויאמר לו המלך: תשואות חן לך על עשותך זאת כי כל החכמות הקדמונים וההמצאות החדשות אשר יתגלו פעם בפעם לתועלת העולם מן הנזירים מוצאם, הם הנוחו היסודות, והבאים אחריהם בנו הארמונות ואנחנו נשב בהם עתה לשמחת לבינו ולהרחבת דעתינו כי יש לכסף מוצא ומקום לזהב יזוקו. והחכמה מאין תמצא ואיזה מקום בינה? לא בין יושבי כרכים וארמונות שרים, לא בין רודפי התענוגים וחיי בשרים, המתהללים בעושר ועושק ידיהם, מכח זרעותיהם והוד מלבושיהם, וכל רוח אין בהם. אין דעת בלבביהם ואין יושר במעשיהם. אין אמת בדבריהם ואין אמונה בהבטחותיהם וכל כבודם כצל יעוף ואיננו, רק בין הנזירים כמו זה המתענגים על נועם החכמה ומשתעשעים בחברתה ומקריבים כל חמודות התבל על מזבח אהבתה, להם תגלה החכמה את מסתוריה ותחוננם מצפונותיה, להם לבדם נתנה האמת ולא עבר זר בתוכם. ויש לסלסל א דבריהם להבין ולדעת את עומק מחשבותיהם. ולעשות על פי עצותיהם. ולא יפה עשו מלכי קדם הפראים אשר מרו ועצבו רוח הנזירים באמרם לפעמים דבר נגד דעתם השובב, כי חק חכמים הוא להגיד האמת ושלא לחנוף לשום אדם. בהיותי פה אקח לי מועד לשוח עם הנזיר הזה בעניני חכמה והיה לי למשיב נפש, אבל הה להמהפכה הנראית בחוץ, ברד ואש מתלקחת יורד על אנשים מעונגים שלא ראו רעה מעודם האל הרחמן ירחם עליהם ועלינו שנשיב עוד להתראות בחיים יחדיו.

הם מדברים כה והנה התאספו ובאו כל הכבודה מהיער אל בית פתחיה זעים וחרדים מחרדת המות. וששים ושמחים כי נשארו בחיים, וישכבו לנוח מעט ושנתם ערבה להם, ואחר שעות אחדות קמו כלם בריאים ושלימים וישבו לאכול ולשתות ולהודות לד׳ חסדו כי נשארו בחיים ולשוב עוד היום איש איש לביתו.

מ ל ך א ש כ נ ז: — התאמינו לי אחי אם אגיד כי שבע רצון אנכי מהחרדה הזאת אשר פעלה עלי פעולה עזה להשיב את תכונתי לטוב, יותר מכל המאורעות אשר עברו עלי מעודי, הלא עין בעין ראיתי את מלאך המשחית עומד עלינו בחרב שלופה להשחיתנו וההשגחה העליונה אמרה לו עמוד, אסוף ידיך מהשחית, הלא כלנו מלכים, כלנו גבורים, וכזבובים נדמינו, כזוחלים נחשבנו, אכן! הבל גדולת אנוש ואפס גבורתו.

מ ל ך ר ו ס י ה: — את הגיוני לבי הקדמת להגיד, כי אמנם גם אנכי שבע רצון אני מאשר קרנו פה, כי טוב לגבר כי ישא עול התמורות בעולמו, כי מהן ילמד דעת יותר מאשר ילמוד מן החכם היותר נכבד שבעולם, הגשם השוטף ריכך את קשיות לבינו, והרעם הנורא מחץ את ראשי גאותנו,

תוכלו לחשדיני שלטובות עצמי אני דורש. והנני כעת כאב המצוה את בניו ואת ביתו אחריו לטובתם ולהצלחתם בזה ובבא. לכן שמעו בנים את עצת אביכם הזקן לטוב לכם כל הימים.

שאו מרום עיניכם וראו גבהי השמים ונטיהם, גלגלי הרקיע וסביביהם שנים עשר מזלות ותנועותיהם, והכוכבים במשמורותיהם, שכלם הם מנוים וספורים ביובלות ושמיטות, שנים וחדשים, ימים ושעות ורגעים וחלקים דקים ודקים מן הדקים. וערוכים כלם יחד כמכונה נפלאה עשויה מאומן חכם בלי קץ וגבול, בחכמה ותבונה רבה ונעלה מכח דעת אנוש וגבול השגותיו, הלא כלכם בקיאים אתם בחכמה זו. ולא באתי רק לעורר את הדעת הנרדם בכם מרוב הטרדה ולהזכיר לכם את הנשכחות, והאיש הנעדר מחכמה זו אך ידע מכבוד ד׳ והדר גאונו. והוא נגרע מן הבהמה שאין בכחה לדעת והוא הלא יש בכחו לדעת כי החכמה מונחת בקרן זויות וכל הרוצה יבוא ויטלה, ילמוד ויבין. יבין וידע. ומי שיש בכחו ללמוד ולדעת ואיננו לומד ואיננו יודע, אל לו לשבת בסוד חכמים. התעוררו מתרדימתכם מתי עולם והיו לאנשים חיים.

התבוננו על כדור הארץ שאנחנו כזבובים שוכנים עליו מכל צדדיו סביב, שברוב גדלו נחשב לאין מול גדולות הגלגלים האלה, ומה רבו צבאיו והמון נבראיו, וכלם מתפרנסים בתחבולית חכמה ובבנין אבריהם שהטביע בהם הבורא ית״ש ברצון וחפץ מדוקדק לפי הצורך לפרנסותיהם.

זה הים גדול ורחב ידים שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות, המתמיהים העשתונות ומבהילים הרעיונות, — וכלם יחד, הארץ והמון מים אשר יסבוה, תלואים על בלימה באמצע כדור השמים בלי יסודי נחושה ועמודי ברזל. היעלה על הדעת, שכל זאת נעשה במקרה בלי רצון בורא כל יכול נעלה ונשגב מדעת אנוש וכח מוגבל, ונשפך הדיו על הגיר ונתציירו אותיות במכתב מלא חכמה ודעת, במקרה בלי דעת? בינו נא זאת שוכחי אלוה.

זכרו נפלאות ד׳ אשר עשה למשה ולישראל עמו במצרים שהוציא גוי מקרב גוי במסות באותות ובמופתים והעבירם בתוך הים ביבשה, ושני עמודים של אש וענן הלכו לפניהם לנחותם הדרך ולהאיר להם במדבר גדול ונורא מקום ציה ושממה ובלי כל צמחים ולחם ומים, ופרנסם בכל צרכיהם ארבעים שנה והם היו כחמשה מליוני נפש אדם ובהמה רבה. היעלה על הדעת שכל אלה נעשו בערמה ותחבולה? רק שוטה רשע יאמר כן, היודע את האמת ומתכוון למרוד בו, מלך מצרים היושב פה יתן עדותו אם כנים דברי.

מ ל ך מ צ ר י ם: — אנכי ובני עמי וכל העמים הקרובים אלינו מעידים אנחנו על אמיתת דברי הזקן הזה הכתובים בתורת משה, ואין אחד מאתנו מסופק בהם מרוב פרסומם לנו מביאת היהודים לארצינו עד עלותם ממנה שכלם אמת הם. חקי יוסף מלכנו עודם חיים אתנו. גם הבור אשר ישב בו עודו מוגדר לנו. גם הערים בנין ידי העברים עודם נכרות לכל רואה אותם, וזכר עשה ד׳ לכל נפלאותיו אשר עשה בכל המכות אשר הכונו ומאז לא נכנס ארבה בגבולינו גם אם יפול סביב מצרים לא יכנס אחד

ממערב. והפכי המזגים כהפכי אש ומים, כי אי אפשר לשנות סדרי הטבע. אבל על כל זה שור הרעיון לסלסלו ולעיין בו, כי במה נגלה פה העת אם לא בדבר נכבד כזה, ויעשו כלם לאגודה אחת לחקור ולדרוש בדרכי החכמה והנסיון איך להשלים בין העמים והכתות ויעשו את נשיא ארצות הברית לנשיא החבורה יען כי ארצו מאוסף מכל העמים ואת השר... עשו למשנה לו.

הנשיא: — תשואות חן לכם מלכים ישרים בעד הכבוד שכבדתם אותי לעשותי לנשיא החברה היחידה בעולם, חברת מלכים ונשיאים וחכמים. יתן ד' והמצכם בידכם יצליח לעשות את השלום עליון על כל הגוים להצלחת כלכם ולטוב לכם כל הימים. ועתה עליכם לעשות שלשה דברים טרם תהיה הישיבה לעצה:

א. כל איש שבדעתו לתקן איזה דבר לתועלת הכלל ימשוך כל האנשים הקרובים אליו בדעת ויהיו לחבורה אחת והוא להם לראש המדברים בעת הישיבה, למען שלא נצטרך לשמוע מאלפים פיות דעת כל אחד.

ב. בכל משך עת הישיבה יסיר כל אחד את נזרו מעל ראשו ונהיה כלנו אנשים שוים, והיום הרת עולם בלי מלך ובלי נשיא, ואנחנו רוצים להיות עם מסודר מחקים ומשפטים טובים לכלנו יחד למלוך מלך עלינו או נשיא ימשול בנו, או גם בלי מלך ובלי נשיא בכל אשר יתנו לנו חקי החכמה על פי רוב דעותינו. למען שלא נצטרך לחנוף בתארי הכבוד הנהוג עתה בעולם, ולמען שיוכל כל אחד להגיד את דעתו בלי מורא וחניפה.

ג. שישבע כל אחד שבועת אמונים לקבל האמת ממי שאמרו ולהודות עליו בפה ובלב ולא יצדד לטובתו הפרטית. ועליכם לדעת כי לא לעולם חוסן ולא נזר לדור דור וכבר ראינו שבן מלכים ונצר נסיכים נהיה עבד להפחות והריק. ויש לאב לדאוג לטובות בניו הנהגים מטובת הכלל.

ויסכימו כלם לדבריו.

האפיפור: — אל תשכחו בני שרק בני אדם אתם ולא בני אלהים וכל אדם הוא משוחד מטובתו הפרטית גם שלא ברצונו, והשוחד יעור את עיני שכלו שלא לראות נכוחה ושלא להודות על האמת אם תהיה לרעתו, אבל כה תעשו ותוכלו, תתנו תנאי קודם למעשה שכל מי שזכה לאיזה משרה וכבוד זכה בה כל ימי חייו גם נגד התקנה, וכל מה שתתקנו פה יהיה רק לדור אשר יולד. או אז תהיו נקיים משוחד ותגיעו אל האמת והשלום.

כלם: — דברי פי חכם חן.

וכן התקוגו בנתינת ידים זה לזה ובשבועה, ובכן התפרדו באורך ורוחב הככר להועץ ולמשוך כל אחד לדעתו את הקרובים אליו בדעת ולמחרתו התאספו ובאו חמשים כתות וחמשים ראשי המדברים להם וישבו הראשים כחצי גורן עגולה איש על כסאו. וממלם ביתר הקשת ישבו הנשיא ומשנהו ויתן הנשיא אות אל האפיפור לדבר בראשונה בשם כת הקלעריקאלען.

האפיפור (קם על רגליו ויאמר): — שמעו מלכים מלי ורוזנים האזינו לי כי בצדק כל אמרי פי אין בהם נפתל ועקש. ואם רק תשומו לבבכם לדברי בטוח אני שכלכם תודו לדברי באמת.

בן ששים שנה אנכי היום, כל חמודות התבל היו לי לזרה, כי גם בנעורי מאסתי בהם ומה גם בזקנתי. עושר וכבוד כבר שבעתי ועברו לי הגבול ולא

ורק הדת האוסר את הגנבה והגזלה מכריח את העם אל החקים והמשפטים בין אדם לחברו ובינו לבין אלקיו. והמשפטים מכריחים אותם על מינוי מלך לשמרם ולקיימם. ואם שהדת מושיב את המלכים על כסאיהם מהראוי שהמלכים יחזקו את הדת על מכונה. רק זאת לא צדק, והוא בחפצו להגביר את אמונתו בעולם כי באמת יש להגביר את אמונתי בעולם כי דתי עולה על דת משה בשלשה מעלות. משה לא נתן את תורתו רק לעם ישראל בלבד ונביאנו נתן את תורתו לכל העמים יחד; משה לא הבטיח בתורתו רק עולם הזה העובר וכלה, ונביאנו הבטיח בתורתו גם שכר עולם הבא העומד לנצח; וגם כי הוא אחרון, ואחרון חביב. למדו את תורתינו ותודו על האמת כמו שנשבעתם להגביר את אמונתי בעולם ותגיעו אל השלום.

ה א פ י פ ו ר: — ערך אמונתכם נוכל לדעת מערך שכר עולם הבא המובטח בה שהוא נשים יפות ורבות לפי צדקת המת, שהוא צחוק נמאס לכל בן דעת.

מ ל ך י ש מ ע א ל: — ולהאמין שהאלקים בא אל אשה ותהר לו ותלד בן, והאב והאם והבן אחד הם — אינו צחוק נמאס לכל בן דעת?

ה א פ י פ ו ר: — אם להתוכח בין אמונה לאמונה על פי דעת האנושי הוא רוצא אני נכון להתוכח עמו, אבל הוכוח אך למותר הוא כי רוב מהיושבים פה עומדים באמונתי והכל הולך אחר הרוב.

מ ל ך י ש מ ע א ל: — אין טענות רוב מועיל כי אם כשהדעות נאמרו ברצון ודעת. והרוב העומד באמונתך נעשה באונס על ידי מלכי קדם שעשו כדברי הזקן הזה וגזרו שמד על הכופרים בהנוצרי.

ה א פ י פ ו ר: — וגם המיעוט העומד באמונתך נעשה באונס על ידי מלכי ישמעאל שעשו כדבריך וגזרו שמד על הכופרים במחמד.

מ ל ך ר ו ס י ה: — אם שהאונס היה בשכבר הימים ועתה אין אונס שבו הדעות להיות ברצון ולכן יתוכחו המתוכחים ונלך אחר הרוב.

מ ל ך י ש מ ע א ל: — אין אונס יותר גדול מהאונס השורר עתה בין הנוצרים, לזה לא תנתן משרה בצבא כי יהודי הוא, זה לא יבוא בקהל עמכם כי יהודי הוא, מזה לא תקנו ולא תמכרו לו כי ממעי יהודי יצא, לרגעים ימיתוהו, יכוהו, יבזוהו, ישיסוהו. למנהג כזה תקראו חופש הדעת והדת? לכן לא אוכל לסמוך על הרוב כ"א כששנינו נברר לנו אנשים מלאי הכמה ודעת במספר שוה ונלך אחר הרוב.

מ ל ך י א פ א ן: — נוראות נפלאתי על שניכם, הלא כפי הנראה שניכם אתם מודים על דת היהודים שמשה אמת ותורתו אמת, אלא שכל אחד מחזיק בדת אבותיו באמונה ולא בדעת, ובטענה שמשה לא נתן את תורתו רק לעם ישראל בלבדו ולא הבטיח בה שכר עולם הבא, ואיך תתוכחו בדת הזר לרוחכם טרם שאלתם את אחד מבעלי הדת הזה אולי יש לו מענה על שאלותיכם? ואנכי אם ארצה לקבל עלי דת אחד מאלו השלשה דתות הייתי בוחר בדת היהודים כי שניכם מודים לו ולא בדת אחד משניכם ששתי דתות מכחישות אותו. האין פה יהודי מלומד בדתו שנשאלהו?

פתחיה נקרא ויבוא וישתחוה לפני המלך ויעמוד לפניו.

מהם לתוך הגבול. ועל זה נאמר שיחו בכל נפלאותיו. נסי הים והמדבר חרותים ע׳ כותלי ההרים המשתרעים במדבר סיני לפני ים סוף, מעשה ידי העברים עוברי הים ביבשה. וכל העמים יושבי ההרים מספרים את נסי הלילה של קריעת ים סוף מרוח קדים עזה ומקול ד׳ קורא למשה: נטה ידך על הים ובקעהו אם אמרתי לספר כמו תקצור השנה. ומי מסופק בהם, רק המשובש בדעת.

מ ל ך י ש מ ע א ל: — גם אנכי ובני אמונתי כארבע מאות מליונים מודים אנחנו על אמיתת כל המסופר בכ״ד כתבי קודש מנסי מצרים והמדבר ומלחמות ל״א מלכים וממשלת היהודיי בארצם וגירושם ממנה שכלם היו בהשגחה נפלאה חוץ מדרך הטבע. ודעת המסופק הוא דעת שוטה ואין להתוכח עמו.

מ ל ך ע נ ג ל א נ ד: — העדות היותר נאמנים הם הלוחות אבן אשר מצאו חכמי ארצי באדמת מצרים בקבר מלך מצרים אשר מלך בימי משה. שחרות עליהם ככל הכתוב בתורת משה ולא נשאר מעתה שום ספק לכל חוקר.

ה א פ י פ י ו ר: — זכרו נפלאותיו אשר עשה לאבותינו על ידי.... אשר עשה לנו טובה כפולה בכוללו את כל המצות שבתורה במצוה אחת היא אהבת הבריות ושלומם, וגם הוסיף להבטיחנו את שכר עולם הבא החסרה מתורת משה, וכבר נתאחדו כל מלכי אירופא לקבל אמונתנו זו המצלחת את מאמיניה בזה ובבא. אולם עתה קמו מלכים קטני אמונה ונתנו חופש לכל איש להחזוק בדת אשר ירצה או גם לכפור בכל דת ובלבד שישמור את חיי המלך, ולא ברעת עשו, כי איזה עול מלכות וחק ממשלה יש להכופר בדת. הלא אם יגנוב ויגזל גם ינאף וישפך דמים, יעמיד עדי שקר וישבעו שבועות שקר והשופט ישפט משפט שקר, והמלך מה יעשה לו.

התבוננו נא בהבדל המאמין מהכופר, הכופר רודף אחר תאותו שלעולם לא ישבע ממנה ולא ישיגנה נצח והוא בעצמו מודה שאין בינו ובין כלבו מאומה ובמותו קבורת כלב יקבר, דבריו שקר ושבועתו שוא והבטחתו כזב והוא גרוע מהחיה הטורפת כי החיה לא תזיק רק לרעבונה, והוא מזיק גם בשבעו והוא מריע לעצמו ומריע לאחרים. והמאמין מסתפק במעט ושמח בחלקו, ואיננו נוגע בחבירו לרעה. הוא מאושר בחייו ומאושר במותו. וא״כ אין דבר המצליח את האדם כהאמונה הישרה, ולכן מוטל על המלכים המקבלים מן העם עושר וכבוד להדריכם על האמונה כמו שעשו מלכי שפניה הקדמונים וחק יתנו שהכופר בדתנו יהרג והעובר יענש, כהני הדת יחנכו את בני הנעורים על הדת והאמונה, ואם שתחלתם תהיה באונס סופם יהיה ברצון. ובעוד שנים אחדות יהיו כל העמים בדת ואמונה אחת ואז יהיה שלום בעולם. כן הוא דעתי ודעת רבים אשר אתי. ואתם תנו תודה לדבו כמו שנשבעתם ותעשנו לחק ולא יעבור בכל ארצות ממשלותיכם לטוב לכם ולכל העמים. ושלום יהיה לנו.

מ ל ך י ש מ ע א ל: — כל דברי הזקן הם אמת שחוב המלך הוא להדריך את העם בדרך הדת והאמונה, כי באין דת דומים בני האדם לדגי הים שהגדול מחבירו בולע את חבירו, אין תועלת במשפט ואין צורך במלך.

פ ת ח י ה : — התורה נתונה לכל בני האדם יחד. לחכמים ולכסילים, לגדולים ולקטנים, לאנשים ולנשים. החכמים הגדולים רואים את שכר עוה"ב כתוב בפירוש בתורה ונתתי משכני בתוככם, והתהלכתי בתוככם וכתוב ולדבקה בו, ובו תדבק, ואהבת את ד' אלקיך, ואהבה זו והדביקות בד' ושכונת כבודו הוא הנועם לאין קץ והתענוג בלי גבול והוא העוה"ב. וקטני הדעת והדביקים בתאות עוה"ז לא יוכלו גם לצייר בדעתם את הנועם הזה כשם שאי אפשר להבהמה להבין את נועם המוזיקה ותענוגי החכמה וכשם שאי אפשר להנולד עור להבין את מעלת האור והבדלי המראות — להם הבטיחה התורה את שכר עוה"ז ועונשו כשם שהאב מבטיח את בנו הקטן לתת לו אגוז אם ילמוד או אם יאכל סם החיים. ושיכהו בשוט אם ילך להרחץ במים השוטפים והוא אוכל סם חיים מאהבת האגוז ומונע מהמים מיראת השוט וכשיגדל יבין וידע מעלת החכמה ותועלת הסם בלי האגוז. וגם מהעונש ניכר השכר כי בעונש ככתוב, והכרתי הנפש ההוא, והאבדתי את הנפש ההוא, והיפך הכרת הוא הדביקות. והיפך האבדון הוא הקיום הנצחי. ורק שכר עוה"ז נצרך להבטחה כי איננו מדרך הטבע שאם ישבות שנת השבע תעש הארץ בשנת הששה לשלש השנים, ושאם יעבדו ע"ז יעצרו השמים מלהוריד מטר, אבל שכר הרוחני איננו נצרך להבטחה כי הרגשת כבוד ד' ואהבתו והשגת מציאתו בלבו הוא הוא עצם השכר ועצמיות התורה המורגש להאדם גם בעוה"ז בעודנו חי כי כבוד ד' חופף עליו כל היום והכתוב אומר זה הדבר אשר צוה ד' תעשו, ויראה אליכם כבוד ד'. ולכן לא אוכל לפרש לכם יותר את הדבר הזה מהעדר ...ם העיון והמעשה יחד.

ה א נ ט י ס א מ י ט : — מה תדברו עם בעל הדמיון הזה הלא היהודים מדמים שכל העולם לא נברא אלא למענם והם לבדם ירשו הגן עדן, וכל העמים יורדי גיהנם הם.

ה נ ש י א : — אמת. כן שמעתי עליכם שאתם אומרים שכל העולם נברא רק בשבילכם יען שכתוב בתורה בראשית ברא אלקים את השמים. וישראל נקראו ראשית. ויש לכם טעות העכביש המקננת בהיכל ומדמת שההיכל נבנה רק למענה. אולם שפלתכם מעיד על שפלת ערככם בעולם, מעט ורעים היו ימי שני חיי שלותכם בעולם. ארבעים שנה במלכות שלמה בלבד וגם המה בשנאה כבושה, והעמים מאריכים בשלותם כל ימי השמים על הארץ ומזה תוכלו לדעת בעבור מי נברא העולם.

פ ת ח י ה : — אם מהשפלית תקח ראיה על ערך הנפש, זכור כמה שפל היה אבי דתך בעוה"ז, וכמה שפלים היו הפילוסופים הקדמונים בעודם חיים, ועתה כלכם מעריצים את שמותיהם לעשותם עליון על כל.

ולא עוד אלא שהמשפלות אקח ראיה על גודל נפשנו ועל ערך מעלותינו, כי מדוע תשומו את לבכם לעם קטן ודל כמונו היום יותר מלכל העמים שישנם בעולם. אין שלחן שרים ואין אסיפת עם בכל המדינות שלא ידובר מיהודים לאמור הבה נתחכמה לו פן ירבה. ועם חלש ומעט כמונו מהראוי שלא יורגש כלל בין העמים הרבים והעצומים שבעולם, וההרגשה הנפלאה הזאת מעידה שאנחנו הננו הלב של כל העמים. והעמים הם האברים של הגוף הכללי שבעולם במין האדם, והלב הוא הקטן שבכל האברים והמורגש לכלב. וכשם שגידי

הנשיא: — הגד נא, יהודי נכבד, הייש בתורתך שכר עולם הבא למקיימי מצותיה?

פתחיה: — יש ויש.

הנשיא: — הלא כל היושבים פה בקיאים בתורתך כמוך ומדוע לא ראו גם הם את השכר הזה הכתוב בה לפי דבריך?

פתחיה: — מדוע לא היו ליושבי אמעריקא מלפנים כל החמודות ישישנן עתה ליושביה, הכי נבראו להם עתה שמים וארץ חדשים? הלא בלי ספק תענה: יען שלא ידעו להשתמש בכללי החכמה להוציא את חכמות הטמונות בהיסודות מעת הבריאה. וכן תענה גם על שאלתך זו: תורתנו היא ערוכה בכל ושמורה. עליה אמר דוד גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך. עליה אמר שלמה ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים. אף היא אמרה תאמר אני בינה לי גבורה לי עוז ותושיה, כי מלכים ימלוכו ושרים יחוקקו צדק — אבל לא נתגלתה רק להיודעים להשתמש בכללי התכמה להוציא את התעלומות הטמונות בה מעת הנתינה.

הנשיא: — לא על זה נקראת כי אם להראות לנו בראיות ברורות שמובטח בתורתך שכר עולם הבא כמו שאמרת כי אנחנו רק בדעת נחפוץ ולא באמונה.

פתחיה: — אראכם מעט, בלעם נביא העמים אמר תמות נפשי מות ישרים ותהי אחריתי כמוהו אם אין שכר לישרים אחר מותם מה יבצע במותם. ואיזה אחרית יש לבהמה המתה. ועוד כי אם נאמר שהתורה לא הבטיחה רק שכר עולם הזה להצדיקים והעדר השכר הזה להרשעים הלא עשתה התורה היפך כונתה כי מסיפורי התורה נראה שנמרוד חי כל ימיו במלוכה על כל העולם ואברהם היה כל ימיו בגולה ולא הוליד את בנו יחידו כ"א לעת זקנתו, ושרה אהובתו מתה עליו בקיצור שנים ולא ראתה בחפת בנה יחידה ואיה איפוא שכרם בעוה"ז, יעקב אמר מעט ורעים היו ימי שני חיי וראה לפני מותו בניו ובני בניו גולים בארץ לא להם, ועשו חי כל ימיו במלוכה ושלוה בארצו וראה את בניו ובני בניו אלופים ונשיאים מושלי עמים רבים.

אם שיוסף בצדקתו יצא מבית האסורים למלוך הלא פרעה מלך ולא היה בבית האסורים מעודו.

ואיזה שכר היה למשה בעוה„ז לפי סיפורי התורה, רוב שנותיו היה בגולה ורועה צאן במדבר. ורק שליש האחרון משנות חייו מלך על ישראל וגם הן היו בצער, כי הם מרו ועצבו את רוח קדשו עד שבחר במות מבחיים, כי בכל יום היו להם תלונות חדשות, ובסופו נתבשר שלא יכנס לארץ בחירתו, ישימות במדבר ושלא ירשו בניו את כבודו אחריו. זו תורה וזו שכרה? הלא בעל כרחינו נודה שעיקר השכר היא בעולם הבא. ולכן הפקירו אבותינו את כל חיי העולם הזה הרגעי, בעד חיי העוה"ב הנצחי.

הנשיא: — דבריך אלה אם כי טובים הם, הנם רק השערות בלבד. דברים ברורים הראה לנו. ועוד אם כדבריך מדוע לא כתבה התורה באר היטב את שכר עוה"ב כשם שכתבה בפירוש את שכר עולם הזה — וגם לא היתה צריכה כלל להגשיח שכר עוה"ז שנחשב כאין מול שכר עוה"ב.

מדוע א"כ התירה התורה לקבל ריבות מהעמים ואסרה לקבל מישראל ככתוב לנכרי תשיך ולאחיך לא תשיך.

פ ת ח י ה : — מי אשם אם אינך יודע הפשט של מלת תשיך, הלא פירושו הפשוט לנכרי תתן ריבות ולא לאחיך כל כך הזהירה התורה באיסור ריבות. כי הפסוק לא תשיך לאחיך נשך כסף ונשך אוכל היא הזהרה להלות. וכתוב את כספו לא נתן בנשך ואמרו חז"ל במדרש תהלים אפילו ריבות עובד ע"ז. והם אמרו שהמקבל ריבות אפילו מהגוי הקללה רובצת עליו ואיננו רואה סימן ברכה לעולם והוא או בניו יענו. לקבל ריבות לא התירה אפילו ברמז, ומכל מקום מותר לנו לקבל מהגוי יען שהוא מקבל מאתנו כשם שמותר להכות את המכה אותנו. אבל עתה שאסור להם לקבל ריבות ממנו מדינא דמלכותא אסור גם לנו לקב׳ מהם מדין תורה נוסף על דינא דמלכותא שהוא דינא עפ"י התורה. והחילק ע"ז הוא יחיד ואין הלכה כמותו.

ה א נ ט י ס א מ י ט : — הלא מעשים בכל יום שיהודים מקבלים ריבות מהעמים גם עתה אחר שאסרה הממשלה את הריבות.

פ ת ח י ה : — הלא מעשים בכל יום שקצת מהעמים מרצחים את נפש האדם גם אחר שאסרה הממשלה את הרציחה, הכי נתלה עון האחד על הכלל כלו. ואיש אחד אם יחטא בנו על כל העדה תקצופו, ובאמת מקבלים מלוי בריבות הללו גם מישראל אחיהם לא עפ"י הדת ולא עפ"י היושר רק מזדון לבם רלבד. ואין אחריותם עלינו.

ה נ ש י א : לד ריך יש לראות הבדל רב וניכר בין ישראל לעמים כערך ההבדל בין הלב לאברים.

פ ת ח י ה : — הבדל רב וניכר יש בין עם לעם כערך ההבדל בין אבר לאבר, אבל צריכין להשכלה זו עיון דק ושכלי להבדיל בין תכונות כל עם ועם בשכל ובמדות.

מ ל ך ש פ נ י ה : — זכרוני בימי חורפי צוה אבי זקני מלך אלפונסי להביא לפניו ספר דברי הימים ונמצא כתוב בו שהרומאים הם העם הנבחר למלחמה, והצורים לעושר, היהודים לתפלה, והישמעאלים לשטות, המצרים לזימה. החינאים לשקר, הפרסים לגאוה. וכן היה מונה והולך סגלת כל עם ועם ולא אוכל לזכור את כלם כי אין הספר לפני וגם עתה אומרים העולם, שהבריטנים הם העם הנבחר לעושר וחכמה, הצרפתים ליופי ומלחמה, האשכנזים לנקיון ויושר, האיטליונים לעבודה, הרוסי לרציחה ונזל, השפנאים לעוני ואמונה, היהודים חריצות ומסחר, הפ׳לנאים לגאוה, האונגרין לדרך ארץ ומוסר, ההאלענדער לאהבת אדם וא"כ באמת צדק היהודי שיש לכל עם טבע מיוחד כשם שיש לכל אבר טבע מיוחד.

ה נ ש י א : — אינני מבין דבריך אלה הכי הצרפתים אינם רודפים אחר העושר כהבריטנים והכי הבריטנים אינם רודפים אחר המלחמה כהצרפתים, והאשכנזים אינם רודפים אחר שניהם ? ובמה תבדיל ביניהם.

פ ת ח י ה : — הבריטנים רודפים אחר המלחמה לתכלית העושר והצרפתים רודפים אחר העושר לתכלית המלחמה אהובת נפשם. והאשכנזים אחר שניהם לתכלית החיים בנקיון ויושר. והכל הולך אחר התכלית, והיהודים

הלב נמשכים לכל האברים כן מפוזרים בני ישראל בין כל העמים, ויושבי הקצוות שאין בני ישראל ביניהם, נמשלו כבהמות נדמו כי אור הדעת של הלב לא נגה עליהם.

ו כ ש ם שהלב הוא ראשית החיים וראשית המדוה לכל האברים, כן עם בני ישראל הם הראשונים במעלה ושפלות בכבוד ובזיון יותר מכל העם. כשהיינו במעלה לא זכה שום עם לכבוד כזה שהיה לנו, עוד בנערותנו בניחינו מרחם אמנו ארץ מצרים נהגנו בטכסיסי מלכות, ששים רבוא גבורי מלחמה מחולקים לשנים עשר שבטים וארבעה דגלים בצבעים שונים ומקדש מלך מעון לשכינה באמצעם, ושבט שלם משרתי אל סביבו, כהן גדול בנזר הקודש על מצחו ושם ד׳ חקוק עליו לשם ולתפארת וראו כל עמי הארץ כי שם ד׳ נקרא עלינו חושן זהב על לבו ושמות שבטי יה חקוקים עליו מגלה תעלומות ומגיד מראשית אחרית, ועל כלם מלך צדיק ונו. . ״ד׳ משה נביא ד׳ ומה עשו אז שאר העמים, זבחו את בניהם ובנותיהם באש לאלהיהם. ומה היו אלהיהם ? סוסים וחמורים, עכברים וטחורים. עוד נמצאו עקבותיהם בין יושבי הקצוות ובבתי המוזעאים ראו אותם ונקטותם בפניכם על אולת אבותיכם.

ועתה אנחנו שפלים מכל העמים אין לנו ארץ ולא נחלה לא מלכות ולא ממשלה, על צוארינו נרדפנו והיינו ללעג וקלם לבוז ומשיסה. אבל תקותנו חזקה שנשוב עוד להתעלות במעלה יותר גדולה שהיינו בה בשנות קדם. אבל לא כאשר תדמו שאנחנו מקוים להתעלות בשפלותכם ולהתכבד בקלונכם: כ״א אנחנו מקוים ליום שגם אתם תתעלו עמנו יחד ורק אז נזכה לתכלית השלימות שאליו נבראנו בעולם כי האברים הבריאים מוסיפים אומץ בהלב והלב הבריא מוסיף חיים בהאברים וישראל נקראו ראשית העמים וכל ראשית הוא דבוק. ובאין עמים אין ראשית והלב הוא ראשית האברים ובאין אברים אין לב והאדם אומר שעיקר אנושותו הוא לבו, וכל האברים חביבים לו. ובעל השדה אומר שאיננו עובד שדיהו כי אם בשביל החטים, וכל המינים חביבים ומוכרחים לי והתורה הנתונה לנו לא היתה שנחזיקנה לעצמנו בלבד אבל היא נתונה לנו כהדעת הנותן בלב להאצילו בכל האברים. ומאור תורתנו נתפשטו אמונות מחמד ונוצרי בעולם, המאמינים בחידוש העולם ובהשגחה פרטיית ובשכר ועונש ויש להם מצות ועבירות, יושר ועולה, ויש להם חקים טובים ומשפטים צדיקים אשר יעשה אותם האדם וחי בהם. מה שלא נמצאו בין עובדי עבודה זרה ואנחנו מצפים להעת שכלכם תהיו כמונו להאמין באל אחד ודת אחד תחת מלך אחד וכלנו נזכה לשכר עולם הבא, ותורתנו איננה מקפחת שכר כל בריה. ואפילו עבד או ממזר לפי מעשיו רוח הקודש שורה עליו. והוא מעין עוה״ב. וגוי העוסק בתורה הרי הוא ככהן גדול, ומכש״כ אנשים כמוכם העושים הטוב והישר צדקה וחסד בלי ספק שתזכו לשכר עוה״ב. ומדוע נקח הגן עדן רק לנו הכי צר הוא מהכיל כלנו. והאנטיסאמיט הזה יש לו שכל של קין שהיה העולם צר לו לחיות עם הבל אחיו ויקם עליו ויהרגוהו, למען שהוא לבדו ישאר בארץ.

ה א נ ט י ס א מ י ט : — למה תדבר חנף שכל העמים חשובים לכם כאברי הגוף להלב ותורתכם נתונה לכל העמים יחד ואתם בראש כלם. הלא

עליהם, הוא נקי מכל תאוה בזויה ומכל חמדה בזוית, הוא מצוה את בניו ואת ביתו אחריו לשמור את דרך ד׳ לעשות צדקה ומשפט ובשבע עינים הוא משגיח עליהם שלא יובאו לבתי טיאטראות וחמודות בני האדם, ויחדיו הם חיים במדות טובות וישרות והעשירים שראית לרעה לא ישראלים הם רק בשם בלבד ובפיהם יכחושו אותם שלא יודעו כי ממעי יהודה יצאו, כי התערבו בגוים וילמדו מעשיהם הרעים ולא הטובים.

ה נ ש י א : — בדבריך אלה כבר נגעת בכבוד העמים כלם.

פ ת ח י ה : — ח״ו לא נגעתי בכבודם, כי אמנם דברים רבים ישנם הטובים להעמים ורעים לישראל, כי עשירי העמים היושבים על אדמתם תחת גפנם ותאנתם, ושוקדים על שמריהם תחת מלכיהם ושריהם, טוב ונכון להם למשוך בשמחה את בשרם ושמעו בקול שרים ושרות לבלות בהם קצת עתותיהם ומהם לא יושחתו מדותיהם כי מותר להם עפ״י דתיהם. ועוד יקחו מהם מוסר ודרך ארץ להטיב את דרכיהם, אבל עשיר מישראל אשר עול הדת ועול מלכות רבים עליו אל לו לבלות את זמנו בשחוק וקלות ראש אשר לא יועילו לו רק להרבות את זדונו ולגלות את קלונו ובשעה שרמי אחיו ברוסי׳ ורומניה מוגרים כמים ארצה אל לו לשבת בין משחקים ולהתענג מקול שרים ושרות האסורים לו על פי הדת, ובשעה שרבים מאחיו מתמוגגים ברעב אל לו להרבות במותרות והבלי שוא והעושה אלה אין לו חלק ב״ד ולא נחלה בישראל בער הוא מאיש ולא בינת אדם לו.

והחכמות שאמרת שלא נמצאו בין חכמי ישראל טעית בשפטך כי באמת לא נופל עם ישראל בחכמים כאלה מכל העמים לפי חשבון נפשותיהם כי גם בין בני ישראל נמצאים רופאים מובהקים. ויודעי דת ודין, תוכנים, בעמיקער, בעלי חשבון, וחכמי הטבע. אבל הם לא נחשבו בין חכמי ישראל ר. אם בין העש רים בלבד, כי אצלינו לא נקראה חכמה רק החכמה שהיא בעצמה היא התכלית ואין אחריה תכלית אחר והוא חכמת התורה בלבד לא כן החכמות הללו שתכליתם הוא העושר הבא בסיבתם, וחכמיהם קלעו אל מטרת העושר ולא לעצמותם, והכל נקרא על שם התכלית.

וגם כי לא יאות שם חכם בעל חכמה רק החכמה ששינתה את בעלה לטוב במדותיו יותר מכל בני האדם, איננו אוכל רק לשבעו ולא להתענג איננו שותה רק לצמאון ולא לסבאו. איננו מתגאה. איננו כועס איננו מתאוה איננו חומד, אוהב את הבריות ודורש בשלום כל אדם בענוה, חכמתו תשמחיהו ובינתו תאמצהו. וחכם כזה לא תמצא רק בין חכמי ישראל בלבד, בין שומרי תורה ואותו לא ראית מעודך.

ה נ ש י א : — אם נמצאו ביניכם חכמים ועשירים כאלה באמת רב ההבדל בין ישראל לעמים אבל אנכי לא ראיתי אותם ואינני יודע ההבדל.

פ ת ח י ה : — ראו נא סגלת עם ישראל שהוא מתערב בדעת ובמדות עם כל העמים יותר מכל העמים. בפולין תמצא בני ישראל שהם פולנאים גמורים לכל פרטיהם וכן באונגרין תמצאם שהם אונגרין לכל חקותיהם וכן בענגלאנד אשכנז צרפת מה שאין כן שאר העמים שלא יוכלו להתערב עם עם ולשון אחר משינוי תכונותיהם ומדותיהם. ובה במדה שהאיש הישראלי מתערב עם כל העמים בה במדה הוא עומד נבדל ונפרד מהם והוא עם לבדד

הוכנו למעלה יותר נכבדה מכל העמים והוא לדעת את ד' וליראו. אותו ורק אם תחדור בפנמיות תכונתם תמצא ההבדל ביניהם ובין העמים.

ה נ ש י א : — אנכי כבר התבוננתי בתכונות העמים ומצאתי בכל עם אנשים יקרי הערך גדולים בדעת ובמדות. ואנשים שפלים ונבזים גרועים מבהמות כן בישראל וכן בעמים.

פ ת ח י ה : — אם תערוך את עני ישראלי מול עני העמים, ועשיר מול עשיר וחכם מול חכם אז תמצא הבדל רב וניכר ביניהם. ואנכי לא אוכל לפרש לך ההבדל פן אפגע בכבוד עם אחד שכבודו יקר בעיני ככבוד אבר מגופי.

ה נ ש י א : — גם בזה כבר התבוננתי ומצאתי הבדל רב בין הענים כי עני מישראל מתחקה להתנהג בכל דבר כהעשיר, בשבת ויו"ט יוצא הדור בלבושו כהעשיר, ומאכלו הוא מתוכל ומבושם כמאכל השרים. אשתו ובנותיו יוצאות מכוללות פאר כבנות העשירים. ואיננו נכנע להעשיר כעני משאר העמים שלא יעלה גם על דמיונו להתדמות להעשיר. ואיננו רודף אחר מותרות כהעשיר אבל לא דנתי מזה כמוך לתת יתרון לעם ישראל בשביל זה על שאר העמים כי אם אמרתי עליהם מה שאמר הנביא: הוי גוי חוטא עם כבד עון זרע מרעים בנים משחיתים שלא הועילו להם אורך גלותם ויסורי מות ועוני להשפיל גאותם, ולו השכילו רק מעט כי עתה לא עשו כן, הלא קטן אתה בגוים בזוי מאוד. ותחת אשר עליכם להחביא את עצמיכם שגם העשיר יתראה כעני. עשיתם בהיפך שגם העני מתראה כעשיר. הלא אדמתכם לעיניכם זרים אוכלים אותה דמיכם מוגרים כמים ארצה ואין דורש את דמכם מרוב הקנאה שעוררתם על עצמיכם בהמותריות האלה, והנכם ברעתכם עד היום הזה הוי גוי נבל ולא חכם ולא באתי בזה להוכיח אתכם להשיבכם מדרכיכם כי אם שלא הועילו לכם תוכחות כל הנביאים איך יועילו לכם דברי. אבל להכחיש את דמיונך בלבד.

ובין העשירים לא מצאתי שום הבדל כי כלם שוים לרעה בעמל עני אינמו ועם אביון לא ינוגעו, ענקתמו גאוה יעטופו שות חמס למו, אומרים לכסף אבי אתה ולזהב אתה אלהינו ואין בהם לא חכמה ולא דרך ארץ כי העושר מגדול עוז למו בו יריץ העושק ונשגב.

ורק בין החכמים בלבד ראיתי הבדל כי כל החכמות המועילות להעולם מחכריי העמים מוצאם ולא מחכמי ישראל כי אין בתורתכם שום חכמה רק חקים לא טובים ומשפטים בל תחיו בהם ובמה נתגאית, יהודי?

פ ת ח י ה : — את עני מישראל לא דנת כשופט צדק, כי לו ידעת ריה הוא חי בצומצם כל ימות השבוע למען שיוכל להתענג מעט ביום השבת לו והוא משאת נפשו כי עתה לא אמרת כל אלה. ועני מהעמים מוציא ע... רויה אחד בימות החול שלו מה שהישראלי איננו מוציא על כל יום השבת. ומה שנזהר בנקיון מלבושיו ואיננו נכנע ושפל כל כך נגד העשיר הוא מתבונת נפשו כי בן מלכים ונצר נסיכים איננו יכול להתבזות גם בעניו כעבד מלידה.

ואת עשיר ישראלי לא ראית מעודך, בוא וראה באונגרין ופולין בין הארמידוכסין, הוא איננו אוכל את פתו אם לא אכל עני עמו הוא מדבר עם העני רכות ומפייסו בכסף ובדברים, הוא נושא בעול עם חבריו ואיננו מתגאה

וכל דבריו בשקר יסודם כי אני ראיתי סדר ההכאה שלהם ואין אכזריות יותר גדולה ממנה, שהבהמה הוכתה עשרים פעמים על ראשה והיא עידנה חיה במכאובים נוראים. ומה שאיננה מתפרכסת היא כי אחזת השבץ מרוב צערה. ולכן נאבדו ממנה הדמים ואם ישחטו אותה אחר ההכאה לא יצא דם כי הצער מאבד הדמים. ומעט הדמים היוצאים ממנה אחר נחירת הלב הם עכורים ושחורים, כי הצער מעכר הדמים. ולכן נאבד טעם הבשר וכחו ממנה ומהרה קל יתעפש ויבאש הבשר המוכה. והדמים הרבים והאדומים היוצאים מן הבהמה השחוטה וההרגשה והשכל והראיה שיש לה גם אחר השחיטה מעידים שאין לה צער כלל מהשחיטה בסכין חד וחלק בלי שהיה ודרסה ועיקור, כפחיתת הגידין להוציא דם בלבד, בינו נא זאת שוכחי האמת ולא תנקרו את עיני האנשים הבוערים בעם המאמינים לכל שוא ושקר.

וגם כי אצלינו לא הותר לכל אדם לשחוט את הבעל חי רק לאומן מומחא בעל דת ורחמן לא כן בגוים שברגילתם לרצח את נפש הבהמה והעוף מרצחים גם את נפש האדם ולכן לא שכיחי רוצחים בינינו כבין שאר העמים, ואכזריות הקצבים יוכיח והאנטיסאמיט המרחם הזה מדוע אינו מרחם אל הנהרגים ביריה ונחורה הנהוגים בין העמים. ובעיני ראיתי שמשליכים מאה חזירים חיים לתוך מים רותחים ואין מוחה בידם ומדוע איננו מרחם על עם שלם שלא יוכלו לאכול רק מבשר השחיטה כי לא מלבם בדאו להם סדר השחיטה כ"א על פי דתם, אין זה כ"א כזאב המתחפש בעור כבש, והוא רוצה להתאכזר על בני האדם תחת מסוה הרחמים על הבהמות. ומה שטען מיום השבת האין זה רק תואנה בלבד? הלא אנחנו היינו הראשונים שקבלנו עלינו את מצות השביתה ואתם באתם אחרינו ולמדתם אותה ממנו, ואיך יתפאר התלמיד על הרב לומר שהוא יודע יותר ממנו. בלי ראיה ברורה.

ועוד הלא המחמדנים אומרים על יום הששי שהוא השביעי ואתם אומרים על יום הראשון שהוא השביעי ואתם חולקים מחלוקת רחוקה ואנחנו המכריעים ביניכם והלכה כהמכריע כי שניכם מודים לנו, והרי זה דומה לאחד שאומר שעתה היא שעה הרביעית ביום ובא רעיהו ואומר שעתה היא שעה הששית ביום, ובא השלישי ואומר שעתה היא שעה החמישית. שבלי ספק שהצדק אתו והשנים הראשונים טעו כל אחד מהם בשעה אחת.

ועוד הלא נודע ממספר ימות השבוע ושמותיהן שהוא לפי מספר השבעה כוכבי לכת ושמותיהם, שביום הראשון מושל כוכב חמה ולכן נקרא זונטאג, ביום השני מושל כוכב לבנה ולכן נקרא מאָנטאג, וכן כלם. וביום השבת מושל כוכב שבתאי ולכן נקרא שבת בכל הלשונות, ואיך נוכל לקרוא את יום החמה שבת. ישמעו אזניכם מה שאתם מוצאים בפיכם, בכל הלשונות נקרא יום הרביעי יום האמצע, מיטוואָך. יען שיש שלשה ימים לפניו ושלשה לאחריו והוא באמצע. וזה ניחא לשיטתינו שהשבת שלנו הוא יום השביעי, אבל לדעתכם שהשבת שלנו הוא יום הששי איך תקראו את יום הרביעי מיטוואָך.

ה א פ י פ ו ר : — וכוח שוא אתם מתוכחים כי באמת גם אנחנו מודים שהשבת שלכם הוא יום השביעי וגם אנחנו שבתנו בו בראשית קבלתינו אמונתינו זאת אבל אפיפור אחד אמר שלא נאה לנו לשבות ביום אחד עם היהודים ושינה אותו ליום אחר. ובחר ביום הראשון כי הראשון נכבד בכל

ישבון ובגוים איננו בטל להאבד ביניהם ושאר העמים נאבד המיעוט בין הרוב ושב להיות כמוהו. יען שישראל הוא הלב של העמים שהוא מעורב עם כל האברים ונפרד מכלם.

ה נ ש י א : — בדבר זה צדקת יהודי.

פ ת ח י ה : — אוכל להראותך ההבדל מהלשונות שלשון הקודש הוא לשין עם ישראל ומעלת הלשון הזה הוא רב ונעלה מאד על כל הלשונות במעלו . על החושך אבל יארכו הדברים מאוד לא יכילם ספר שלם.

ה נ — לא עת להאריך היא ועוד אקח לי מועד לשמוע הבדל הלשונות ומע.. בדרך ארוכה ורב ההסבר, לכן עצור בדבריך אלה עתה עד כי יבוא העת אוכל לשמוע ממך באריכות.

פ ת ח י ה : — גם נוכל לדעת את מעלות עם על עם ממאכלם. כי ארבע מיני נבראים יש בעולם, דומם, צומח, חי, מדבר. ה צ ו מ ח אוכל את הדומם, וצומח נבחר בוחר לו דומם נבחר למאכלו, והגפן לא יצמח בהאדמה שצומח בו הקוץ והדרדר, למעלתו עליו ה ח י אוכל את הצומח. וחי נבחר בוחר לו צומח נבחר למאכלו והשור איננו אוכל מה שאוכל הסוס והגמל למעלתו עליהם. ה מ ד ב ר אוכל את החי. ומדבר נבחר בוחר לו חי נבחר למאכלו והאירופער אינם אוכלים מה שאוכלים האזיים והאפריקא׳ער, כהחינים וההודים, האוכלים את בשר החולד והעכבר למעלתם עליהם. והיהודים אינם אוכלים מה שאוכלים גם האיראפער כבשר החזיר והסוס, י: ילתם עליהם.

ה נ ש י א : — ומי יגיד שבשר החזיר איננו טוב כבשר השור ואולי עוד יותר טוב ממנו?

פ ת ח י ה : — החכמים אומרים שחלב של כל בעל חי הוא המובהר מכל חלקי גופו והמזוקק מהם והם אמרו שהשותה חלב חזירה נעשה מצורע לעולם בלי שום רפואה, ומן המבחר שבהחזיר נדין על הגרועים שבו שהם רעים ומזיקים אם שלא נודע לנו מחסרון ידיעתינו, וידוע הוא שהשותה חלב סוסיה נעשה שכחן וגם השכל, ואם תלמד לדעת סימני טמאה וטהרה תראה נפלאות בשינוי טבעיהם ותכונותיהם לא אוכל לבארם עתה כי רבים הם. אבל הכלל בהם הוא שהטמאים הם רודפים, דורסים, רעבתנים, ארסיים, והאוכל מבשרם נעשה כמוהם במדות הללו, כי המאכל עושה פעולה במזג האוכל והתולעים הארסיים הנמצאים בבשר החזיר מעידים על פחיתתו ממזג השור.

ה א נ ט י ס א מ י ט : — הן היהודי לקח ראיה ממאכלם שהם העם הנבחר ואני אקח ראיה ממאכלם שהם העם הגרוע מכל העמים, כי ידוע הוא שאכזריות הבעל חי מעיד על פחיתת נפשו והנה היש אכזריות יותר גדולה מאכזריות היהודים בשחוטתם שהנשחט מתפרכס זמן רב בצער גדול. ואנחנו ממיתים את הבהמה בהכאה אחת על ראשה כמעט רגע ומה הם מתפארים בהדת, והלא שביתת יום השבת הוא העיקר היותר גדול בהדת והם אינם שומרים אותו כי בגלותם טעו לחשוב על יום הששי שהוא השביעי, ובהכר:ים הגדולים רובם אינם שומרים גם את יום השבת שלהם, ומה נשאר להם עוד בדת?

פ ת ח י ה : — יקח נא ה׳.טאטיסקא מהרוצחים וידע מי הם האכזריים.

כהאמונה, נשים ועמי הארץ מלאי אמונה הם קטני הדעת. והחכמים הפילוסו־פים קטני אמונה הם מלאי דעת.

כי במקום שיש אמונה אין דעת ובמקום שיש דעת אין אמונה — ומה יקר מהדעת בו נבדל האדם מן הבהמה, בו מעופף האדם כנשר בשמים, ומשוטט כדג במים בו מכין כל צרכי החיים. ובא הזקן הזה ורוצה לכסות את אורו בשמיכה עבה של האמונה, זכרו נא כמה דמים נשפכו בעולם על ידי האמונה ללא הועיל כלל כי האנוסים שמרו את דתם אחר האונם יותר משלפניו. זכרו נא כמה תועבות עושים הצבועים תחת מסוה האמונה. אין בדרך זה של אונם האמונה רק להרבות צביעות ושקר שנאה ושפיכות דמים בעולם, אם את השלום והאמת אתם חפצים לנטוע בעולם הרבו הדעת בעולם והסירו את מסוה האמונה מעל הצבועים. חופש הדעת והרצון תנו בעולם והרבו בתי חכמה במדינה, אז תראו שהחכמה והדעת יעצרון בעד משיבת העם שלא ירעו ולא ישחיתו זה לזה, ומעולם לא נשמע שהמלומד בדעת יגזול או ישפוך דמים בזדון כמו שנשמע בין חסירי הדעת ומלאי אמונה, ואם כה תעשו יהיה שלום בעולם כן הוא דעתי ודעת רבים אשר אתי.

ה ר ע פ ו ב ל י ק א נ ע ר : — לדעתינו אין דבר המשחית את מדות בני האדם כהעוני והבזיון הכרוך אחריו, והעושר והכבוד מרוממים את רוח האדם לטוב כמו שנראה בעליל שהמכובד מחבירו מתכבד בעיני עצמו להתעלות במעלות שכליות ומדותיות והמבוזה מחבריו מתבזה גם בעיני עצמו לצאת מרעה לרעה כעבד נקלה ונבזה המתמכר לעשות רעה בלי בושה, ועתה על ידי המלכים ועוזריהם אשר לקחו לעצמם את העושר והכבוד של כל בני המדינה שבאן נחשבו בעיניהם. ירב העוני והבזיון בין העם ולכן נשמע רק חמס ושוד גזל ושפיכות דמים בארץ וכל המעשים הנתעבים בין ההמון. לכן לדעתינו יש להעביר את ממשלת המלכים מן העולם. ורק העם בעצמו ימשול על עצמו בבחרו מקרבו נשיאים מתחלפים בכל שלש השנים ממשפחות העם, למען יתחלק העושר והכבוד בין כלל העם שהם משפחות הנשיאים ופקידיהם, ולמען שכלם יתנהגו בטכסים ממשלה להבין ולהשכיל בכל דבר חכמה ובינה וכלם ישתמרו מעשות כל שמץ תועבה ודופי כדי שיהיו ראוים להבחר בין מושלי ומנהיגי העם, כי מדוע יהיה האחד נעלה למושב אלקים וכל העם יהיו כזוחלי עפר. וכלנו נבראנו בצלם ודמות אחד ואם כה תעשו יהיה שלום בעולם.

ס ט א ל י א פ ע ן : — ידוע הוא שלתאות ממשלה אין קץ, ולחמדת הכבוד אין גבול. והם דומים למים מלוחים שהשותה מהם מעט להשקיט צמאו הוא מוסיף צמאון, וקצת הממשלה הנותן להעם במדינות הקאנסטיטוציא ערר בלב העם הצמאון להתכבד ולהתנשא, למשול ולמלוך, ופאריז בפרט וכל ארץ צרפת בכלל יוכוחו מהתהפוכות הרבות אשר בהם מימות לודוויג השלשה עשר, מממשלת מלך להעם, מהעם לזקנים, מזקנים לנשיא, מנשיא למלך נאפא־לעאן וממנו להעם ומן העם למהומות ותהפוכות מכתות שונות המפריעות את שלום הארץ כי אין מעצור לרוח העם בעברו הגבול.

וגם כי צאו נא וראו סדר הבחירות בארצות הברית שהעם בעצמו מושל על עצמו כמו שאמרתם, שנתיים ימים קודם הבחירה נעשה העם כים סוער, והכתות השונות ישערו בשאון דכים להשקיע בגליהם כל עניי העם, אגיטא־

מקום, והצדק אתו כי לא היה כונת הבורא רק שנשבות ביום אחד מימות העבודה באיזה יום שנבחר לנו.

פ ת ח י ה : — ומנין תדע? אולי היה רצון הבורא דוקא שנשבות ביום ששבת. זכר למעשה בראשית.

ועוד הלא נודע מעבודת הכוכבים הקדמונים כי בידעם את טבע כל כוכב ופעולתו היו להם מעשים ופעולות לפי דעתם להטות את טבע הכוכב לטוב ויען שכוכב שבתאי הוא רע בטבעו מאוד לכן בהגיע יום שליטתו הוא יום השבת כה היתה עבודתם לכוכב זה, כל יום השבת התענו ועבדו עבודה קשה, והקריבו התול שחור על מזבח אדמה בחדר חשוך ואפל, ובבכי ויללה. ובזה כפרו את פני הכוכב הזה שלא יעשה להם רעה, ולכן צונו בוראינו שלא לעבוד שום עבודה ביום השבת, ולהרבות בו אורה ושמחה ולאכול ולשתות בהילילים כדי להראות שאין אנחנו יראים משום כוכב שאין בידם להטיב או להריע בלתי ד' לבדו, וא"כ איך אפשר לשנותו ליום אחר.

ועוד שהשכל מחייב לעבוד ולשבות ולא לשבות ולעבוד כמוכם. אתם שובתים כדי שתוכלו לעבוד ואנחנו עובדים כדי שנוכל לשבות. והכל הולך אחר התכלית.

ועוד אם היום נעשה כדברי הזקן לשנות את השבת משביעי לראשון ומחר יעמוד אפיפור אחר ויאמר שלא נאה לפניו לשבות ביום אחד עם היהודים וישניהו ליום השני, ואחר ימים יעמוד אפיפור אחר ויכריחנו לשבות עמו ביום השני וישתנה השבת מיום ליום ואין זה רק היתול בלבד.

אבל מה שטוען שרבים מיהודים מחללים את יום השבת הוא טענה חזקה לחרפתינו אבל מי חייב בדבר אם לא האנטיסאמיט הזה וחביריו המכריחים אותנו לשבות ביום הראשון ובזה הם מזנבים בנו את כל הנחשלים אחרינו לחלל את יום השבת כשם שהכריחו אותנו לקחת ריבות יען שנעלו לפנינו את כל שערי הפרנסות כי מה יעשה האדם כי ירעב ויאכף עליו פיהו.

ה א פ י פ ו ר : — הוא אשר דברתי שיש להכריח את היהודים על דאמונה, כי בטבעם הם בנים לא אימון בם כמו שהעיד עליהם משה רבם, את אמונתם הישנה עזבו באורך גלותם ואת החדשה לא קבלו ונשארו בלי דת כפראי העמים, ולכן נשחתו מאוד במידותיהם והם משחיתים ברעותיהם את כל העמים שכניהם, ורק באחדות הדת יהיה שלום לנו.

פ ת ח י ה : — ובמה נשחתו עם ישראל יותר מכל העמים.

א פ י פ ו ר : — העיקר היותר גדול בכל דת הוא השלום, והמחלוקת היא יותר גריעמע"ז ואין רב מחלוקת ופירוד הדעות כבעם ישראל. בכל עיר בכל קהלה ועדה רק ריב ומצה ישמע. שנאה ומחלוקת. מדנים ודברי ריבות יותר מבכל העמים וזאת ידעתי שמחלוקת מכלה מגוף עד נפש ולא נשאר בהמריבים דעה ישרה או מדה נכונה ומה ייש להם עוד בדת, פתחיה עמד ולא ענה כי לא היה לו מה להשיב.

ה ה ר צ ו ג   מ א ו ר ל י י נ י ש : — מלכים ישרים, אל תשימו לבכם לכל דברי הזקן הזה הרוצה להחשיך לנו את השמש בצהרים. ולהשיב לנו את ימי החושך והבערות משנות הבינים, הלא אין דבר המחשיך את הדעת

חכמה ומוסר וגם יודיעם את החדשות הנעשות בעולם האהובים להעם. ואסור לכל אדם לגנות את כל אדם הן בפה והן בכתב כי הנכבד אם נעשה לדיבת עם ע״י מלשינים כאלה חרפה היא לו להתנצל לפני העם והוא שומע חרפתו ושותק, והעם מדמה ששתיקתו כהודאה דמיה ועושים את כבודו לכלימה, ורק אז יהיה שלום בעולם.

ה ס אָ צ י א ל י ס ט ע ן : — מלכים ישרים יושר אנחנו מבקשים, הן מאה פועלים אנחנו במכרה הפחם אשר להגראף מערדערעווסקע, בנפשנו נביא לחמנו כי מה פעמים ירדו פועלים אל המכרה ולא עלו ממנה, מחיר מעשה ידינו עולה למאה אלפים דאלאר לשנה. מהם נותן האדון לכלנו עשרים אלף ולעצמו לוקח שמונים אלף, הוא עולה שנה שנה במליוניו וכחותיו הרבים. וכבר הגיע כריסו בין שניו ועיניו יצאו מחוריהן מרוב שמנן — ואנחנו הולכים ומתמעטים במספרינו וכחותינו וצמד עורינו על עצמותינו, בבוקר אנחנו משכימים לעבודה וילדינו ישנים עוד בערב אנחנו שבים מן העבודה וילדינו ישנים כבר, ולא נוכל גם להשתעשיע באור פניהם מעט או ללמדם חכמה ודרך ארץ שיהיה לאנשים טובים כשיגדלו, ובעודם בטל ילדותם אנחנו מוכרחים למסור אותם ביד אדונים קשה לעבוד ולמשא, ומה יכאב לבינו בקרבינו בראותינו אותם מעוקים תחת סבל עבודה בעצמותיהם הרכים ואין לאל ידינו להושיעם מרוב ענינו ולחצינו, ומה נעשה לעת זקנתינו באפיסת כחותינו בימי ילדותינו. הכן הוא היושר בימי הדעת האלה שהאדם יחרוש עם אדם בלי חמלה. לכן חק ינתן ששכר העבודה יתחלק בין האדון והפועלים שוה בשוה כי אם שהאדון עובד בכספו עובד הפועל בגופו וזמן העבודה יהיה רק שמ[illegible] שעות ביום למען נוכל גם אנחנו לחיות כאדם על פני האדמה ונוכל לחנך את בנינו לחכמה ודרך ארץ והיה שלום לנו.

ה א ד ו נ י ם : — מחקי הממשלה הוא לשמור את האזרחים מביזה והרג, ובטחון החיים וההון, ועתה רבו העבדים המתפרצים בעד ארוניהם להרוג את האדונים והפועלים הנשמעים להם ואין עצה ואין תחבולה לעצור בעד השתובבותם, היום יבקשו הוספה קטנה על שכר העבודה ומחר יבקשו הוספה כפולה היום נמעיט משעות עבודתם ומחר יעשו להם חג פועלים ושביתה כללית, והם נעשו אדונים לאדוניהם כי יכריחונו להחזיק את הפועל העצל משחת המדות ולשלם לו שכרו משלם ואם לא ישבתו כלם מעבודתם צאו נא ובקשו ברחובות, שוטטו בבתי מרזחים, ותראו אותם מלאים מפועלים שיכורים מתהוללים מיין. ומה יעשו כשימעטו משעות עבודתם ויותוסף על שכרם הלא יהפכו עיר וגבולות.

ועוד כי באופן זה אשר הם מבקשים, גם אנחנו נהיה פועלים קרובים לשכר ורחוקים מהפסד ואנה נמצא עבודה בעבורם, לכן מהנכון שתעשו חק שהפועלים החייבים לכבד את האדונים, הוספה לא תנתן להם ותוכן עבודתם יתנו ואל ישעו לדברי שקר של המסיתים אותו, כי על הלחם לבדו יחיה הפועל ולא ישתוקק למותרות כהאדון שהורגל בהם מנעוריו ונהיו לו כהכרחיים ובהלל הפועל את כבוד האדון יושם במאסר ויענש קשה ואז יהי שלום לנו.

ה מ ו ז ש ע ק ע ס : — יושר אנחנו מבקשים, הן אנחנו ונשותינו ובנינו ובנותינו עובדי אדמה אנחנו מנעורינו בזיעת אפינו נאכל לחם נקודים

טארים שכורים בכסף דורשים להעם את שבח שולחיהם והבטחותיהם והמון כזביהם כל מכונות המסחר יעמדו מלכת והעבודה תשבות והעזובה רבה בקרב הארץ רבבות אלפי אנשים מתים ברעב ורבים מאבדים את עצמם לדעת ותמלא הארץ חמס ושוד רצח ואבדון ואין בטחון בהחיים וההון. שוחד ומשוא פנים הם רוח החיים באופני הבחורה, ושקר ותרמית מתנשאים על אופניהם. וכל העם נמשכים אחריהם. והנשיא או הפקיד בידעו שמספר חדשיו חוצצו ועוד מעט ויירש אחר את מקומו לא יחיש לטובת העם כי אם למלא את אמתחתו כסף אשר הורק ממנו ושיוכל להוריש גם לבניו אחריו, ושרי המדינות עושים כישר בעיניהם מבלי מורא הנשיא עליהם וכל אחד הוא מושל יחיד בלי גבול. ולכן נעשה אדם כדגי הים שהגדול מחבירו בולע את הקטן ממנו. גניבה גזילה רציחה ועריות מלאו הארץ מה שלא נשמע כמותם בכל ממשלות מלכים. וקצת הצדק והיושר הנמצאים עוד במדינות הקאנסיסטוציא הוא יען שישנם עוד ממשלות מלכים בעולם ולו לא הם כסדום היו לעמורה דומו ולכן לדעתי יותר נכון להעביר כל שמץ ממשלה מהעם, ורק מושל יחיד ימשול במדינה מלך בן מלך השבע בעושר וכבוד מיום הולדו, ואשר מעלות שכליות ומדותיות מורשים לו מאבותיו. הוא בידעו שיוריש את כסאו לזרעו אחריו יחזיק את בני מדינתו כבנים והוא להם כאב רחמן, לפניו חנף לא יבוא ומוראו יהיה על כל שריו ופקודיו ובלי מקח שוחד ומשוא פנים ידין את עמו בצדק ועניו במישרים, ידכא עושק ויכניע עריצים ואז יהיה שלום בארץ.

ה ש ר ב ר י ט ע ר : — לדעתי יש לתקן שיהיה רשות לכל אדם לדבר ולכתוב על כל אדם יהיה שופט או שר וכהן הדת מהעדר הצדק והיושר במעשיו. והשקר והעול הנמצאים בו כדי שיתפרסמו הצבועים לעיני כל. ויבושו לעשות זר מעשיהם. והנשארים ישמעו ויראו ולא יזודון לעשות כן, וכל חק ומשפט אשר יתנו המחוקקים או השופטים יהיו בגלוי לכל העם וקול ההמון יהיה כקול שדי להצדיק את הצדיק ולהרשיע את הרשע. ולא יתעוללו עוד עלילות רשע ע"י שופטי רשע. גם כי ע"ז יתרבה הדעת בין העם בשמעם התווכחות החכמים וטענות המתנגדות ויבדילו בין האמת לשקר ובין יושר לתרמות. ודבר זה יביא שלום בעולם.

ה צ ע נ ז ו ר : — דעו נא חכמים ישרים שכל השחתת העם ממדפיסים כאלה מוצאם, כי כל פוחז כל ריק וכל משחת הדעת והמידות אם רק העט בידו ומעט לשון ומליצה בלשונו נעשה מורה להעם בהעלה עתים שהוא מוציא לעם בכל שבוע או בכל יום. אם כופר בדת הוא מרבה כופרים בעם, אם שונא ממשלה הוא מרבה אנארכיסטען בעם, אם שונא הבריות הוא מרבה שנאת עם לעם בעולם, כי העם דומה לנער בער ונמשכים אחריו בעינים עצומות לחפצו השובב, והם המסכסכים עם בעם וכתה בכתה לריב ומדנים ובין אחים יפרודו בשפתי חלקותיהם וכבר ראיתי את איש אחד מוציא שני עלים לרצון שתי מפלגות מתנגדות וכל מפלגה משלמת לו ממיטב כספה בעד העלה שהוא מדבר בו כחפצם, ואיש כמוהו לא מורה דעת הוא להעם רק לץ מחרחר ריב, ולכן לדעתי יש להעביר כל מדפיסי העלים מן העולם, ורק הממשלה תעמיד להעם איש אחד חכם וירא אוהב שלום אמת וזה יוציא עלה יומיי להעם בו יורם את הדרך לאהוב ולירא את ד' ומלך, וידריכם במדות ישרות בדרך

שכלם מקשרים את חבל הים והיבשה לאחדים ונוטעים בארצם נטעי המסחר עד שישתגשגו ויעשו פרי הלולים לשמחת לב יושביה ויהפכו מדבר שממה לשדה חמד, הם מביאים את כספם וזהבם אל בעלי השדות מחיר תבואותיהם ובהמותיהם והם רואים ברכה במעשה ידיהם ולולא הם היו נשארים כמה שדות בורות, הם קונים בזול ומוכרים בזול כי הם מסתפקים במועט ולולא הם היו סוחרי שאר העמים אוכלים אותנו בכל פה כי הם קונים ביוקר ומוכרים ביוקר כי הם אוהבים המותרות וחפצים להתעשר מנחלה מבוהלה על חשבון העם, לכן חק ינתן שבלי הבדל העמים והדתות כל איש לפי כשרונו יהנה מזכיות המדינה בכל משרה וכבוד בהממשלה ואז יהיה שלום לנו.

אנשי הכפרים: – הן בורא העולם ברא את כל הנבראים באופן שיתפרנסו זה מזה במחיר וחליפין זה עובד בבית וזה בשדה, זה בשכלו וזה בגופו וכל אחד מועיל להכלל והם עוזרים ונעזרים אולם עתה רבו המתפטמים בעמל אחרים מבלי לתת להם שום תועלות ומחיר כלל, והם כהני הדת שבכפרים ועירות הקטנות כי השוה הדרשה הקטנה שהוא דורש להעם ושאיננה גם נשמעת להם המחיר הרב שהוא לו־ח מהעם. העדה היא קטנה עניה ודלה. יושביה עמלים בזיעת אפים רק על לחם ומים, והכהן לוקח מהם מנה אחת אפים. בלי נדנוד ידים, והתועלת המעט שיש להעדה ממנו איננה שוה כנגד הנזק הרב שיש להם מהבטלה והשיעמים של הכהן הזה הלא הבטלה היא אם כל חטאת ראשית כל מרי. לכן חק ינתן שכהן אחד ישמש שתים או שלש קהלות למען שיהיה לו מעט עבודה ותוקל מכלם עול פרנסתו כי ישתתפו בו כלם יחד ואז יהיה שלום לנו.

הכהנים: —ידוע הוא ששומר הדת הוא שומר העם שלא יאבד באפס דעת וכל זה היה בעת שכבוד הכהן היה יקר בעיני העם ודבריו נשמעו להם לא כן עתה שנלקח מהם כל השפעתם על העם ונתנה לפקודי הממשלה שהדת ואמונה זרים לרוחם והכהנים נחשבו כזרים בעיני העם כאוכלים לחם עצלות, וכאופן ההמישי לעגלה, ולכן דבריהם אינם נשמעים וסופן של האמונה והדת להכרת מפי העם ומלבו ולכן גם סופו של העם להאבד מן העולם ולהבלע בתוך העמים החזקים ממנו. ולכן חק יתנן להשיב להכהנים את כבודם מקדם והם יחנכו את בני הנעורים על הדת והאמונה עד שגם כי יזקנו לא יסורו מהם ואז יהיה שלום לנו.

הסוחרים: — חמסינו על הממשלה שהעמידה עלינו אנשים לא ילא להועיל רק לחסר את כספינו ולעוות את משפטינו ולענה את דינינו ודוויקאטען הרבים שבכל עיר ופלך שכל עבודתם היא להצדיק את אם עשיר הוא ולהרשיע את הצדיק אם עני הוא כי לא יוכל להתחרות עם העשיה בשילום שכר האדוויקאטען הממשיכים את גמר המשפט מעת לעת בטענות מזויפות כדי להלאות את העני ויהיה מוכרח ליפול שדוד לפני העשיר העושק והם המפיחים רוח נצחון בלבות בעלי הריב להלחם זב"ז כדי שיוכלו למצוץ את דמיהם ולהבנות מחורבניהם, ולכן טוב וישר הוא להעביר את האדוויקאטען מן הארץ והשופט בעצמו ישפוט משפט צדק לפי ראות עיניו ולפי משמע אזניו דברי בעלי הריב בעצמם ואז יהי שלום לנו.

וברודים ובשר ויין וכל מאכל טוב לא יבואו אל פינו והבוטו נא וראו את עור פנינו הקדור מחורב ביום ומקרח בלילה ראו עצמותינו היבשות מחוסר לחם צד למלא את רעבונינו, ראו מלבישינו המגאלים אשר עשינו לנו משערות בהמתינו, כובעי קש על ראשינו ונעלי עץ על רגלינו ומבוקר עד ערב עובדים אנחנו את שדוח האדונים המשתרעים בהיכליהם למלא את תאותיהם במחיר מצער אשר לא יספיק לנו גם על לחם ליום העבודה, והממשלה מוצצת כעליקה את שארית דמינו ושופכות אותם בעורקי החפשים האלה הנחשבים על פקודי הממשלה, בהמסים הגדולים אשר העמיסה עלינו. והם אוכלים אותנו בכל פה. והשדות הרבות אשר הם מתנאים בהן עלינו שלנו הן כי אבותינו הרוו אותן מדמיהם אשר לחמו עליהן והם לקחו אותן מידיהם בעושק ונלוז ולנו לא נתנו גם נחלת שדה וכרם — לכן חק ינתן ששדות הבטלים האלה ינתנו לנו ואנחנו נחלק אותן בינינו חלק כחלק לעבדן ולשמרן ונחיה ונשבע לחם ונהיה טובים להממשלה ורק אז יהיה השלום בארץ.

ה א ד ו נ י ן : — על הדור הזה באמת נאמר כי מלאה הארץ חמס, האם היום ירשנו את השדות שישנן לנו. האם לא הורישו לנו אותן אבותינו ואבות אבותינו זה כמה מאות שנה ואם שבאו לדי אבותינו שלא כדין מדוע לא לקחו אותן אבותיהם מידיהם, הרב רבו עמהם אם נלחם נלחמו בם.

ועוד אם היום נחלק את השדות ביניהם כרצונם ואחד יעבוד אותן בכשרון וחריצות והשני ימכור אותן לשכרונו או לעצלותו, האם יכלו בני השיכור לטעון לבני העובד מדוע יש לך רב ולנו אין כל, הבו נחלק את השדות בינינו חלק כחלק. המושיקעם האלה עם לא בינות הם כל ימיהם הם מבליב בשיכרון ועורון כל הון ביתם יתנו בעד לגומה אחת של משקה המשכרת ולא דעת ולא תבונה להם בכל דבר חכמה ודעת עליהם להיות כשור ל וכחמור למשא לאדוני הארץ העוסקים בחכמה ודרך ארץ ומחזיקים את י הממשלה בעבודתה הרבה במדינה וחוץ למדינה, אל ישבו בעצלתים, אל ישתו לשכרה, יוסיפו דעת, יוסיפו חכמה ואז יהיו כמונו ונחיה בשלום עמהם.

ה א נ ט י ס א מ י ט י ן : — לדעתינו לא יהיה שלום בארץ עד שיגורשו כל היהודים ממנה, כי גרים נכנעים באו לארצינו, ענים ואביונים. ועתה נתאזרחו כל כח ונתעשרו עד שאנחנו נחשבנו כגרים למולם כל יהודי נושא שרשרות זהב על לבו וטבעות זהב על אצבעותיו נשיהם כלולות בעדי עדים כנשי הפרתמים, ובנותיהם כבנות השרים, עבודה אינם עובדים רק הולכים בטל לרוח היום להונות את בעלי השדות ולקחת את תבואותיהם במחיר מצער, כבר מלאו את ארצינו וכצנינים הם בצדינו כליל יגורשו מן הארץ ושלום יהיה לנו.

ה ל י ב ע ר א ל י ן : — לדעתינו לא יהיה שלום בארץ עד שיותן להיהודי שיווי זכיות בפועל ולא רק בכתב למען לא יעלה עוד על לבות שנאיהם לעשותם הפקר לרצונם השובב, הטרם תדעו שבצאת היהודים מן הארץ יצאו עמהם גם הודה והדרה סחרה ואתננה, זכרו נא את ארץ מצרים בבל יון שפניה שבהיות היהודים בתוכן היו מן הממלכות היותר גדולות שבעולם. ובצאתם מהן נעשו מן הממלכות היותר שפלות שבעולם. אבדה חכמת חכמיהן ונשחה גבורתן ועמהם עשרן וכבודן, כי היהודים בתקיצת

אשר העוז בידם להחזיק בעוז מלכות כמוכם, וכי באיזה חק ומשפט אתם מושלים עלינו ממשלת בלתי בוגבלה להכחיד את לשונינו מקרב בנינו ולהשבות מאנוש זכרונינו. ואם כה תעשו יהי שלום בעולם.

ה נ ש י א : — חק עולם הוא עפ"י הדת והדעות שכל ארץ אשר המלך לוקח בחרבו ובקשתו לא נחשב לו לגזל וחמס כ"א למתת ד' לו ברצונו כי לד' הארץ ומלואה אל כל אשר יחפוץ יתננה. והעם הנכנע והנמשל מעם אחר מאת ד' בא לו בהשגחה פרטית להעניש על רוע מעשיו. יען שלא עשו משפט וצדקה בארץ ורבו בה העשוקים, או יען שהיה ביניהם שנאה ופירוד הלבבות שהוא העון היותר חמור לד' ולא על המלכים תלונותיכם כ"א על רוע דרכיכם.

ועוד הלא מה חפציכם בהחזרת ממשלתיכם אם לא כדי שתוכלו למשול על העמים יושבי ארציכם, וגם הם הלא ירצו לנתק את מותרותיכם מעליהם ולא תשקוט הארץ ממלחמת דמים והלא בסיבת זה באו המלכים אל ארציכם לחלקה ביניהם וא"כ לא את השלום אתם מבקשים כ"א את המלחמה התמידית — לכן טוב ונכון לכם לדרוש בשלום המלכים המושלים עליכם ממשלה מעוטה בחסד וברחמים ואז יהיה שלום בעולם.

ה ר ו ט ע נ ע ר : — הן המלך בחסדו נתן לנו הזכות לבחור מקרבינו איש לבית המחוקקים. ולעמוד במקומינו בסוד הממשלה לדרוש את זכיותינו במשפט בתוב — אולם למרות החק הזה לא זכינו עוד לבחירה כזאת כי בכל בחירה מתערב שר המחוז לבחור באיש אשר הוא לבדו בחר בו. ולא יבצר ממנו כל עצה ותחבולה וערמה ושקר לבחור באיש שלא חפצנו בו. ולא אנחנו הננו הבוחרים כ"א שר המחוז, לא הרבים רק היחיד, הזאת נקראת בחירה. והיא צרורה ואסורה, בחירה חפשית תנו לנו, בחירה שתהיה לרצון העם ואז יהיה שלום בעולם.

ש ר ה מ ח ו ז : — הוי עם סכל, הכי ידעתם אתם את האיש שרציתם לבחור בו, ההכרתם אותו ואת שיחו, תכינתו ומנהגו, אם הוא ראוי לעמוד בסוד הממשלה האם לא השפועו עליכם אגיטאטארים שכורים בעד בצע כסף לבחור באיש רע מעללים שונא הממשלה להרע לכם ולכלל הממשלה ולכן התערבתי בהבחירה לבחור באיש חכם ואוהב שלום לטוב לכם ולכלל העמים.

הע ש י ר י ם : — הן בכחינו ועוצם ידינו עשונו לנו חיל ועושר שיכולנו לחיות בשלום ומנוחה כל ימי חיינו על הארץ כראוי לאנשים כמונו ובאים העניים המרודים ומפריעים לנו את שלומינו, כי כפרץ מים רבים יבואו זה בדמעותיו וזה במליצותיו לחסר לנו את כספינו ולהפריע את מנוחתינו ולבלות עמהם את עתותינו, האם נקח את כספנו אשר עמלנו בו כל ימי חיינו ונחלקיהו בין אנשים שונאי עבודה ואוכלים לחם עצלות. ורבים מהם המתרוששים לעין כל והון רב ביתם, לכן ינתן חק שהשוטרים ישימו עיניהם על העניים שלא ידרכו על מפתן בתי העשירים, ושלא ימלאו את הרחובות היפות בבגדי סחבותיהם המביאים גועל נפש לרואיהם, יעבדו גם הם כמונו ובזיעת אפים יאכלו לחם ואז נוכל לחיות בשלום בביתינו ובשלוה בארמונותינו.

ה ע נ י ם : — מלכים ישרים צדקה שהיא במשפט וחסד שהוא בדין אנחנו מבקשים, הלא לא תכחשו שבני אדם אנחנו כהעשירים אל אחד בראנו ואב אחד לכלנו, ומדוע נהיה אנחנו גרועים גם מכל בהמה וחיה, להתנודד

ה מ מ ש ל ה : — אם שהשופט יצטרך לשמוע הטענות מבעלי הדין בעצמם לא ישפיקו לו כל היום גם לשפוט משפט אחד כי הם מרבים טענות נהבלים רבים שאינם מעיקרי המשפט ומרבים שקרים להועיל לעצמם בהם לפי דעתם האוילי, ואם ימהר לשפוט יצא משפט מעוקל ולכן העמידה הממשלה להם האדוויקאטין למען שהם ישמעו טענות בעלי הדין באריכות ויבררו [illegible] את טענות העיקריות ויגידו אותן בקצרה לפני השופט ויוגמר הדין בעת קצרה ואם שאינכם חפצים להרבות בהוצאה שבו בשלום ואל תרובו, והאדוויקאטין האלה לא יבואו אל ביתיכם לקחת את כספיכם.

י ו ש ב י ה כ פ ר י ם : — הן עתה יושב שופט אחד בע[illegible] רב לה והמשפטים רבים בכל יום ואין עת להשופט לשמוע טענות ה[illegible] של הרוב יתברר האמת על ידיהן, ולכן יוצא משפט מעוקל כי הרשע הנוכל [illegible] בכל יום על דלתי המשפט ויודע להטעים את דבריו אל השופ[illegible] יצא [illegible] בדינו כנגד הזכאי אשר מסתתמין טענותיו ואיננו מטעימם כראו[illegible] הסכין לעמוד במשפט, והשופט שאיננו מכיר את שניהם נותן י[illegible] בעל הלשון. ולכן חק ינתן שבכל עיר ובכל כפר ישב שופט אחד אשר יכיר ויהיה בקי בתכונות יושביהן מי התם ומי הנוכל מי העושק ומי העשוק, וגם יהי לו עת רבה לשמוע את הטענות הצדדיות משני בעלי הריב ואז ישפוט משפט צדק ושלום יהיה לנו.

ה מ מ ש ל ה : — אם כה יהי' לא יספיק לכם גם כלי ביתיכם לתשלומי המסים בשביל הוצאות השופטים הרבים עם שוטריהם ועוזריהם, המעט מכם ההוצאה הרבה העמוסה עליכם עתה כי תרצו להוסיף עליה. רק בשלום שבו ולא תריבו ואז יהי שלום לכם.

ה ב ע ה מ ע ן : — הן המלך בחסדו נתן הזכות לכל עם ועם שתחת ממשלתו לדבר ולכתוב בארצו בכתבו ולשונו כרצונו, והנה האונגרין והפולנים זכו במתנה זו במלוא רצונם ואנחנו נפלונו מכל עם שאנחנו מוכרחים לדבר ולכתוב בארצנו בכתב ולשון אשכנז הזרים לרוחינו. האם נוכל לוותר על עול הזה הנעשה לנו לעיני כל יושבי [illegible] המשפיל את כבודינו עד עפר. לכן מהיושר והצדק הוא לתת [illegible] ששפתינו אתנו יהי ולשונינו נגביר בארצינו ורק אז שלום יה[illegible] בינינו.

הא ש כ נ ז י ם : — מה זה ידמו את עצמם לאונגרין ופ[illegible]ם שאשכנזים מעטים יושבים בארצ[illegible] לכן ותרגו להם על זכותינו לתת ל[illegible]שונם מהלכים בארצם לא בן ארץ [illegible] שאשכנזים רבים בתוכם ואם שאנחנו נהיה מוכרחים להכחיד את לשונינו החביב לנו ולדבר בלשונם הזר לרוחינו יהי בזיון לנו ושפלות לכלל הממשלה, כי המלך מקרבינו יצא והמלכות על שמינו נקרא מלכות אוסטריא ולנו הזכות להגביר את לשונינו בכל ארצו[illegible] ממשלתינו, ועל חילול כבוד כל הממשלה לא נוכל לוותר לעולם.

ה ע מ י ם ה נ כ נ ע י ם : — מלכים ישרים אם נאספתם פה לתקן עולם במלכות יושר ושלום שלא ישלוט אדם באדם לרע לו. עשו אתנו ברכה להחזיר לנו את ארצותינו אשר לקחו אבותיכם מאבותינו בחרב ובקשת לא בדין ולא ביושר רק מאשר חזקו ממנו, והשיבו לנו את ממשלתינו כבשנות קדם. כ[illegible] גם בינינו נמצאו אנשים חכמים גבורים ועשירים בני מלכי קדם

אשר יעבדו בנו שרי הצבא חן בפרך. ובשיבינו אל ביתינו נשיב בלי כח ובלי כח, ובלי כסף למצוא את פרנסותינו לכן חק ינתן להטיב את מצבינו בהיותינו בצבא ולדאוג עבורינו כשנבוא אל ביתינו, ואז יהי שלום לכלנו.

שרי הצבא: — ראו נא את דרכיהם אחר כל העבודה הקשה שהעמסנו עליהם לפי דבריהם איך הם משתובבים משובה נצחת בבואם העירה, רבים מהם הם שודדי יום וחותרים בחושך בתים ועושים כל תועבה. ומה יעשו עוד כשיוקל מהם עבודתם, וכל דבריהם בשקר יסודם כי מעולם לא העמסנו עליהם עבודה יתרה מכחם. ואם שרבים מהם לא הורגלו בעבודה בהיותם בביתם יתרגלו פה כי מי יעבוד עבורם העבודה הצריכה להם. וכל צבא המלך שוים הם פה. יכבדו הם את עצמם בחכמה וגבורה ותכסיסי מלחמה ונכבדם גם אנחנו לשיתימו שרים בצבא, ולרוממם ולנשאם על לפי כשרונם, ולא עלינו תלונותם כ"א על עצלותם ופחזותם.

האצילים: — מה יתפארו מתי תבל שבדור הזה בחכמתם נגד חכמות אבותיהם, הלא אם נחקורה רק מעט נראה שכל מנהגי אבותינו היו בחכמה ודרך ארץ. וכל מנהגי הדור הזה הם בעזות וסכלות, אז היה האציל נבדל מן ההמוןבמלבושיו באורחות חייו ובתארי כבודו בשבתו בביתו ובנסיעתו בדרך ולכן נהגו בו ההמון כבוד ומורא, בדברו אליהם הוחלו לדבריו ואחריהם לא שינו ולא עלה גם על דעת ההמוני להתדמות להאציל בדבר מן הדברים בשם שלא עלה על לבו להתדמות אל המלך. ולכן הסתפק במועט ושמח בחלקו ואחר מותרות והמודות לא תרו עיניו (ונשארו הדברים האלה רק להאציל בלבד) כחם היו במתנם ואונם בשרירי בטנם. בשלום ובמישור חיו האצילים בארמנותיהם והעם באהליהם. ועתה נשתנו הדברים כל פוחז כל ריק, פועל עני או עבד נבזה מדי בד ומכנסי בד ילבש, חושן מגיהץ על לבו. ואזור מגוהץ על צוארו. נעלי תחש על רגליו, ובתי עינים מוזהבים על חוטמו. גם אם לא יוכל להתום את שמו עמהם. השפחות תלכנה עקב בצד גודל הלוך ותפוף כבנות האצילים, עשבים ופרחים על ראשיהם וציצים מכורכים על בגדיהם אין קץ למותרותיהם. ואין גבול לתאותיהם, ולכן רק ריב ומצה באהליהם. נגע ומחלה בגופיהם העבדים מושלים על אדוניהם והנשים על בעליהן. חמס ושוד ברחובותיהם. קנאה ושנאה בחברותיהם. ואין שלום במגוריהם. לכן חק ינתן להשיב את כבוד האציל על ההמון כמקדם ואסור לאיש המוני ללבוש גיאות כמוהו ויתנהגו העם במוסר ודרך ארץ לטוב להם ולשלום כל הארץ.

ההמון: -- לדעתינו לא יהיה שלום בעולם עד שתעקר מלכות הרשעה מן העולם, היא הגאוה השפלה והכבוד המדומה הכרוך אחריה, ולא יתגאה עוד איש על איש באפס מעלה ולא יתכבד האחד בקלון חבירו, כי הגידו נא ביושר דעתכם במה יתגאה האציל על ההמון והאדון על פועלו כהרוכב על חמורו, האם בעבור שהאציל מילא כרסו בבשר ויין וההמוני רק בלחם ומים, או אולי יען שהאציל יושב בחומה גבוה חמשים אמה, הוגבה גם רוחו למעלה מהשוכן בבתי חומר. האם הסוסים האמוצים הרתומים למרכבתו האצילו מרוחם עליו לנשאיהו למעלה מהולכי שתים, האם הוגדל מעלתם יען שהם סריחים על מטותיהם למלא את תאותיהם ואנחנו עוסקים בחרישה וזריעה וקצירה להכין מחיה לבריות, אולי יען שהאדון משלם להפועל שכר עבודתו יש

בחוצות לבקש אוכל לנו ואין מרחם. עוללינו עטופים ברעב בחיק אמותם, מחוסר וכפן גלמוד יתעטף רוחינו בקרבינו, לג׳ ׳ טרם בוא קיצינו ואין מרחם עלינו, ראו עורינו החשוך משחור תארו רא׳ אברינו הרועדים מרעב קור וחוסר לחם הכן הוא היושר שהעשיר יתעדן על סיר הבשר ויין הרקח. וממותרי כלבו ידשן האשפה ועל העני בן אדם כמותו לא ירחם לתת לו מעט אוכל להשיב נפשו.

הכן הוא הצדק שהעשיר יהיה סרוח על מטות שן בעשרה חדרים מרווחים על רצפת בהט ושש. והעני ישכון לעפר נפשו וידוכא לארץ חייתו בלי כסות בקרה, הנמצא אכזריות כזאת בין חייתו טרף? הלא החיה בשבעה מטרפה תותיר להבא אחריה, והעשיר לא ידע שבעה. ולא יענוקו לעולם מטובם לאחרים, והממשלה שכל עיקרה הועמדה לחזק ידים רפות ולאמץ ברכים כושלות, וא״כ עליה לחזק את ידי הענים הרפות היא עשה להיפך שהוא מחזקת את ידי העשירים מבלי לתת להעני גם להשמיע את קולו לפני העשיר לרכך את לבו מעט בדברי תחנונים, הלא העוני הוא כוס החוזר מיד ליד לא מי שהוא עשיר היום הוא עשיר למחר ואין בטחון להעשיר להוריש את הנו לזרעו אחריו. לכן מהראוי לשום חק שהעשירים יכלכלו את הענים די מחסורם ואם לא בהרחבה עכ״פ בצומצם לחם לפי הטף ואז יהיו כל בני אדם בשלום יחדיו.

ה ה מ ו ן : — ידוע הוא שכשיש שובע בעולם הבריות נראות יפות זו לזו; וחוסר הפרנסה מביאה מריבה בעולם. ואם נחשוב חשבון צדק נראה שכל הדוחק בפרנסה והמריבה השוררת בעולם עשתה הממשלה בהרבתה לקחת מס מכל מאכל אשר יאכל ומכל משקה אשר ישתה מדירה וממלבוש עד שעולה כל דבר שלשה פעמים על מחירו הראוי. ולו יכלה הממשלה לאסוף רוח בהפנה כי עתה לא יכולנו גם לשאוף רוח אפינו בלי תשלימי מס, האם תמנו לגוע ? הלא כל היום נעמול רק על מס הדירה בלבד ולא נשאר לנו עת וכח לעבוד על לחמינו והעשירים מזנבים בנו כל הנחשלים אחרינו לקחת בידם כל ענפי הפרנסות ולא נוכל להתחרות עמהם מרוב תשלימי המסים. ואשר יוקלו מעל העשירים ויוכבדו עלינו, ולא נשאר לנו רק להשליך את בנינו לתוך הים למען לא נראה בצערם התמידי, לכן הבו עצה עשו פלוליה להקל המסים עכ״פ מהדברים ההכרחיים להחיים ובראשית כל הדירה הדחוקה למען נחיה ולא נמות נגדיכם גם אנחנו גם טפינו ויהיה להממשלה צבא גיבורים ואנשי חיל ואז יהיה שלום בארץ.

ה מ מ ש ל ה : — כן אורחות כל עושי רעה שהרעה תשיב נגד פניהם, הלא מרוב המורדים והפושעים במדינה ירבו השופטים והשוטרים ובתי האסורים. ותתרבה ההוצאה על העם וכי מגין תקח הממשלה כל אלה אם לא מהמסים הרבים, לא על הממשלה תלוגותיכם כ״א על רוע דרכיכם.

צ ב א ה מ מ ש ל ה : — יושר אנחנו מבקשים, הן צבא המלך אנחנו את גופינו ונפשינו נקריב בעד שלום המלך והעם. וא״כ בדין הוא שאנחנו נהיה מכובדים על כל העם היושבים ספונים בבתיהם עם נשיהם ובניהם. ונהפוך הוא שאנחנו נבזים ושפלים מכל אדם, בהיותינו בצבא אנחנו עובדים כל עבודה בזויה לחטיף עציו ולשאוב מים ולנקות האשפתות, וכל עבודה

עם הקטנים בכל קצות ממשלתו לדעת אם הם עושים את מצות המלך ואם שאינם דורכים ברגל גאוה על ראשי עם דל במנהג התקיף על החלש ממנו. אם שהם דורשים את טובות עצמם במקח שוחד או משוא פנים. ורק אז ובאופן זה מלך במשפט יעמוד ארץ, ואם שאיננו יודע מנהג שרי צבאיו גם בסתר פניו. תמלא הארץ חמס בכח הממשלה ורשות המלך — ובאיזה פנים ידרוש מלך כזה את השלום הכללי וגם השלום הפרטי רחוק ממנו, ורק מלך שלום כמלך אוסטרי לו נאה לדרוש את שלום הכלל. והלואי ימצאנו ואנכי לא אראנו גם מרחוק.

ה מ ל ך : — לדעתי יש לבחור ועד מקרבינו שהוא יהיה השופט והמתווך בין הדעות המתנגדות שנאמרו פה, כי כל היושבים פה טוענים הם ומי יהיה השופט.

מ ל ך י ש מ ע א ל : — אנכי כבר גליתי את דעתי שלא אסמוך על הרוב מהיושבים פה להמשך אחריו בעינים עצומות נגד דעתי ורצוני — לבד אם אראה את טענות שכנגדי צודקות ממני אז אודה לדבריו ברצון נפשי כמו שנשבעתי.

מ ל ך ר ו ס י ה : — להסכים על ממשלת רעפובליק לא אוכל גם אם תסכומו כלכם עליה כי רעות ממשלתה גלוים לי כנכון היום ואיך אומר על חושך שהוא אור יען שכלכם אומרים כן.

ה ר ע פ ו ב ל י ק א נ ע ר : — גם אנחנו לא נסכים על ממשלת מלך יחיד גם בהסכמת כלכם, כי היתכן שאיש אחד ילוד אשה כמונו עבד לתאוה ונמכר לגאוה שגם אם יהיה חכם שבחכמים הוא עליל לטעות או שמשרתיו ועבדיו יתעוהו, ימשול על רבבות אלפי חכמים ונבונים אנשי מדות ואוהבי הצדק לעשות עמהם כחפצו ומה גם אם שהמלך יחוד הזה יהי מושל עריץ וכל משרתיו רשעים איך יהיה גורל בני מדינתו ממשלה כזאת היתה בימי נבוכדנצר ונפלה ולא תוסיף לקום עוד.

ה א פ י פ ו ר : — כפי הנראה לא ישרה נפש העם הזה בדברי הצדיקים הגם שנשבע להודות על האמת ואינם מקימים שבועתם והם יודעים את האמת ומתכונים למרוד בו בין כך ובין כך חולה העם הזה חולי מסוכן וכבר אבד הו נשתו וגם ועד לא יועיל לו.

ה ה ר צ ג : — הדעת נותן שלא להושיב ועד להעמים פסק על המתנגדים האלה, כי אם שישתלמו ברצון הרי שלום ובאונם אין שלום, כי למשל אם נעשה כדברי הזקן להכריח על האמונה האם יאמין הכופר ע"י ההכרח הזה הלא אין אמונה אלא בלב, וע"י האונס יהיה מוכרח לומר שהוא מאמין וא"כ אנחנו מכריחים על השקר ומה רע ומר יותר משקר.

ויקם שאון בעדה אלה החזוקו עם האפיפור ואלה עם ההרצג, אלה עם מלך רוסיה ואלה עם הרעפובליקאנער. ויבואו דבריהם במריבה ובזיון באף וחימה וכל אחד מהם עמד כחומה בצורה על דעתו מבלי לוותר עליה גם מעט ותהי צעקית הכתות רבה עד שלא שמע אחד את קול רעיהו.

עוד הם מריבים זה עם זה והנה עדת אנארכיסטין באו יחדיו קהל גדול עב סאציאליסטין הקיצונים. ברעם ורעש באו מקולם תבקע ארץ ויאמרו אל כל הנאספים שמעו שמוע ברוגז קולינו אחר תריבו. שוא לכם משכימי קום

לו להכנע לפניו כמקבל חסד מאדונו, הלא יותר ממה שהאדון עושה עם הפועל, עושה הפועל עם האדון. לכן חק ינתן שכל בני אדם שוים הם כעבד כאדון כשכיר כשוכרו. ואין כאן לא גראף ולא בראן לא לארד ולא אפרתי רק שוכר ונשכר פועל ומפעיל ואז יהי שלום בארץ.

הנשים: — הן ידוע לכל שאנחנו עולים בכל המעלות המדותיות על האנשים והשטאטיסקא מבית האסורים תוכיח שרוב הגנבים והרוצחים והשודדים ומורדי המלכות אנשים הם ולא נשים, ורבות בנות עשו חיל להתגבר על החכמים והגיבורים היותר גדולים שבעולם-ושלמה ושמשון יוכחו. מיסרא ואליפורני וכדומה להם, אנחנו הננו הראשונים להשבית מלחמות ולשבת מריב כי השלום והרחמים טבועים הם בעצמותינו כל המלכים והחכמים היושבים פה ממעינו יצאו ומחלב שדינו ינקו, ואנחנו הרגלנו אותם מנעוריהם על החכמה והמוסר, ומדוע א"כ לא נזכה גם אנחנו כמוכם לבחור ולהבחר בכל משרה וכהנה בעבודות הממשלה כמוכם אם שאתם עליתם במעלה אחת עלינו היא חוזק גופכם ובנין אבריכם הנה עלה הסוס במעלה זו גם עליכם, לכן דעו לכם שלא יהי שלום בארץ עד שגם אנחנו נבחור ונבחר לבתי המחוקק ולכל פקידה ושררה ורק אז יהיה שלום במדינה.

האנשים: — כבר אמרו החכמים שאין חכמה לאשה כ"א בפלך ואין לאשה לעשות כ"א להשגיח בעניני הבית באפיה ובישול וגידול בנים בלבד ואז נאמר עליה חכמות נשים בנתה ביתה. ועל האשה המתערבת בעניני חוץ נאמר ואולת בידיה תהרסנה. ורק אם תהינה לא בחרות ולא בוחרות רק אז יהיה שלום בארץ.

הנשיא: — ביותר תמה אני עליכם מלכים ישרים בהוסיפכם בכל שנה ההוצאה על ההכנסה והחובות עולים לאלפי מיליונים והולכים ומתרבים ומתי תצאו מהחובות ואיך תקוו להשלום וכסף רב דרוש לו כי הכסף יענה את הכל, הוא העושה שלום בין הלוחמים והוא המקרב את הרחוקים. ובלעדו אין חכמה ואין עצה להשלים בעולם לכן לדעתי ראשית כל עליכם להרבות ההכנסה על ההוצאה ודבר זה יהיה ראשית מעשה השלום ותוכלו לקוות להגיע לתכליתו.

צאר רוסיה: — דבר זה לא יוכל להיות כ"א כשלא ישא גוי אל גוי חרב ורק שופטי שלום ישפטו ביניהם כמו שהנחתי את הרעיון הזה ליסוד בהאאג אשר בהולאנד לפני שנים אחדות ועתה עליכם להשלימו פה.

מלך יאפאן: — המלך הזה הוא נאה דורש ואיננו נאה מקיים, הוא הורס גבולות עמים והולך לקצווי ארץ לרשת משכנות לא לו נגד רצון כל מלכי העולם רק יען שהוא בטוח באכזריות שרי צבאיו אשר את דמי אדם לא יחשובו. ואת האלמנה לא ירחמו וקול יללת היתומים כקול כינור ינעם להם. ואת השלום הוא מבקש למען שיהיה לו אשר גזל בלי שום עוררין בעולם. אם שהשלום חביב לו באמת מדוע איננו משלים בארצו שהכח בידו לעשות שלום בלי מלחמה, ובאיזה ארץ בזמן הזה ובכל העולם נשמעון תהפוכות רעות והריגות נקיים וילדים שלא חטאו בבארצו. וכל זאת עושים צבאיו ושוטריו בעצמם — ואם שיתנצל ויאמר שלא ידע מה נעשה בקצווי מדינתו הנה בזה הוסיף על חטאתו פשע כי על המלך מוטל לשוטט בין שרי מדינתו הגדולים

מאחרי שבת לכונן כסאות מלכים בעולם כי אנחנו לא נאבה ולא נשמע לכם גם אם כלכם תסכומו לדיעה אחת. וכבר נשבענו לבער מן הארץ את ארבעת השופטים הרעים משביתי שלום הבריות, הם הדתות השונות וממשלות המלכים, והעושר, והכבוד, הנכרכים זה אחר זה, וזה בזה והמבדילים בין עם לעם ובין איש לאיש. ומרוממים את האחר למושב אלהים ומשפילים את השני לעמקי שאול, כי אין אלקים ואין שמים, רק בני אדם בארץ החיים, והארץ וכל טוב הבריאה ביד האדם נתנו מיד הטבע הברוכה והרחבה, ואנחנו נחלקם בינינו באופן שכל אחד יהנה מטובם בלי יתרון לאחד על חבירו. ויחדיו שכם אחד נעבוד את האדמה איש איש לפי כשרונו בעבודתו ויאכל וישבע לפי הכרחיות חייו בלבד ולא יאסוף הון ועושר על אלף שנה אחר מותו וימנע מאחרים טובם שלא יוכלו לחיות גם בדוחק אין צורך במלך ואין תועלת בנשיא אין צורך בדת ואין תועלת בכסף. וכבר נשבענו להשליך את נפשינו מנגד להרוג את המלכים בראשונה וכהני הדתות והעשירים באחרונה ואז יהיה שלום בעולם ויפנו וילכו בחרי אף.

מלך רוסיה: — הראיתם אחי את עזות האנשים האלה שחטאתם כסדום הגידו ולא כחדו את רעות מחשבותם עלינו. ועתה אם לא נמהר לעצור בעד הרעה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות, אנארכיסטען עליכם מלכים ישרים, הבו עצה עשו פליליה פן נעבור המועד וד׳ דמינו מידינו יבקש.

המלך: — אין חכמה ואין עצה נגד מופקרים כאלה אשר כשמחים אלי גיל ישושו כי ימצאו קבר בהשליכם באצבע על מלך או נשיא שאת היסורים לא יבעתם ואימת מות לא יגירם. ובכל משעל וצעד הם נמצאים, כל זמן שאין שלום ואחדות בינינו. כי הם במיעיטם נעשו הרבים באחריתם. נגדינו הרבים שנעשינו המיעוט בפירידינו והתחבולה הראשונה נגדם היא שאנחנו נתאחד יחד בשלום ואהבה ואז נהיה אנחנו הרבים נגדם ונוכל להם בלי ספק.

העמים הנכנעים: — איך נוכל לעשות עמכם שלום של אמת אם בעינינו נראה את ארצינו נתונה בידכם ואתם מושלים בנו ממשלה בלי גבול גם להכחיד את שמינו מתחת השמים בהכחידכם את לשונינו מקרב בנינו, איש תמיד תוקד בקרבינו לא תכבה נצח עד שתשיבו לנו את ממשלתינו כבשנות קדם ואנחנו נמשול בארצינו כרצונינו.

המלך: — שמיו לרום וארץ לעומק ורעת לב אדם אין חקר, אין דרך למבוא השלום אפון ואסע אל ביתי. ומעתה לא תפעם עוד בקרבי המחשבה להשלים בין תהפוכות בני האדם וטרם אסע מכאן קראו לי את הגזיר העצור פה ואשיח עמו מעט למען יצא השאון מאזני, פתחיה נקרא ויבוא וישתחוה לפני המלך ויברכהו.

(המשך יבוא.)